

ГАРЧИГ

1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА
 - 1.1 Талбайн ерөнхий мэдээлэл
 - 1.2 Ордын ерөнхий мэдээлэл
 - 1.3 Уулын ажлын ерөнхий мэдээлэл.....
 - 1.4 2025 оны уулын ажлын төлөвлөлт
2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА
 - 2.1 Нийгэм эдийн засгийн төлөв байдал
 - 2.2 Байгаль орчны төлөв байдал
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....
 - 3.1 Төслийн үйл ажиллагаанаас усан орчинд үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл.....
 - 3.2 Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл
 - 3.3 Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл.....
 - 3.4 Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл.....
 - 3.5 Төслийн үйл ажиллагаанаас хүн ам зүй, нийгэм эдийн засагт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл
4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАНГИЙН ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
9. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
10. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....
11. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ
13. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
14. НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ
15. ХАВСРАЛТ.....

Хүснэгтийн жагсаалт

- Хүснэгт 1. Төслийн талбайн булангийн цэгүүд
Хүснэгт 2. Техник - Эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт
Хүснэгт 3. Ил уурхайн ажиллах горим
Хүснэгт 4. 2025 оны олборлолтын хэмжээ
Хүснэгт 5. Болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээний Леопольдын матриц
Хүснэгт 6. Гадаргын болон газрын доорх усанд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ
Хүснэгт 7. Хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ
Хүснэгт 8. Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ
Хүснэгт 9. Агаарт үзүүлэх нөлөөллийн эрчим
Хүснэгт 10. Амьтны аймагт нөлөөлөх байдлын
Хүснэгт 11. Болзошгүй эерэг нөлөөлөл
Хүснэгт 12. Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл
Хүснэгт 13. Нийгэм эдийн засагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ
Хүснэгт 14. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний нэгтгэл
Хүснэгт 15. 2025 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал
Хүснэгт 16. Төслийн сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ
Хүснэгт 17. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт
Хүснэгт 18. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
Хүснэгт 19. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
Хүснэгт 20. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт
Хүснэгт 21. Ангилан ялгах хог хаягдлууд
Хүснэгт 22. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт
Хүснэгт 23. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр
Хүснэгт 24. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө
Хүснэгт 25. Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт

Хавсралт зургийн жагсаалт

- Зураг 1. Төслийн талбайн байршлын ерөнхий зураг, районы агаар, сансрын зураг
Зураг 2. Төслийн талбайн фото зураг
Зураг 3. Хог хаягдлын цэгийн шийдэл

1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Талбайн ерөнхий мэдээлэл

Төслийн нэр: Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутагт орших “Уртын цагаан чулуут” нэртэй литийн ордыг ил аргаар ашиглах төсөл

Төслийн зорилго: Төсөл хэрэгжүүлэгч компани нь ашигт малтмалын хайгуул, эрэл-хайгуулын ажил эрхлэхийн зэрэгцээ ашигт малтмалын нөөцийг илрүүлэх, ашиглах үйл ажиллагааг явуулах гол зорилготой. Үүнийхээ зэрэгцээ байгаль орчныг нөхөн сэргээх, хамгаалах ажлыг Монгол улсын хуулийн дагуу мөрдлөг болгон хийж, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх стандартыг баримтлан ажиллахыг эрхэмлэдэг.

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл: “Литиум сенчури” ГХОХХК, Улсын бүртгэлийн дугаар: 9019097907, регистрийн дугаар: 5745721.

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг: Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 11-р хороо, Ривер гарден, 405, 803 тоот. Утас: 9996-6101

Тусгай зөвшөөрөл: Ашигт Малтмал, Газрын Тосны Газраас “Литиум сенчури” ГХОХХК-нд АМГТГ -ын даргын шийдвэрээр Төв аймгийн Эрдэнэ сум, 5-р баг (Тамган) -ийн нутагт орших 344 нэртэй газарт орших 332.02 гектар талбайд ашигт малтмалын ашиглалтын MV-022910 тоот тусгай зөвшөөрлийг 2055 оны 03 сарын 12-ны өдөр дуустал хугацаагаар буюу 30 жилийн хугацаатай олгосон байна.

Төслийн байршил: Ашиглалтын талбай нь Улаанбаатар хотоос баруун урагш 75 км, Налайх хотоос баруун урагш 30 км, Монгол улсын босоо чиглэлийн хатуу хучилттай автозамаас 18 км, олон улсын төмөр замын зөрлөгөөс 20 км-т оршдог. (Зураг №1)

- Номенклатур планшетын дугаар: L-48-XXIV, L-48-24-A
- Хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицол

Хүснэгт 1. Төслийн талбайн булангийн цэгүүд

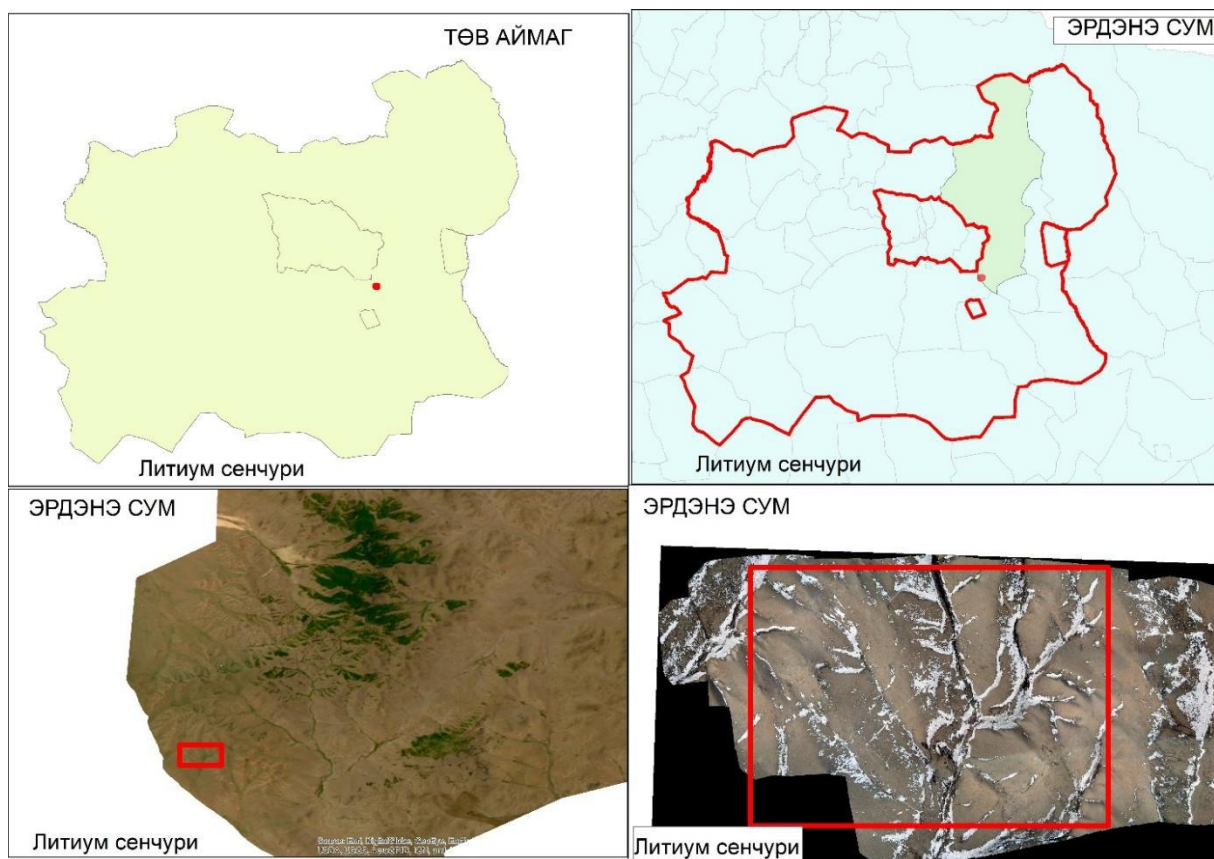
№	Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	Талбайн хэмжээ, га	Уртраг			Өргөрөг		
			Градус	Минут	Секунд	Градус	Минут	Секунд
1	MV-022910	332.02	107°	30'	48.43''	47°	36'	21.75''
2			107°	32'	31.37''	47°	36'	21.75''
3			107°	32'	31.37''	47°	35'	31.76''
4			107°	30'	48.43''	47°	35'	31.76''

1.2 Ордын ерөнхий мэдээлэл

“Литиум сенчури” ХХК нь Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутагт орших “344” нэртэй XV-019170 тоот ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг анх АМГТГ-ын Кадастрын хэлтсийн даргын 2016 оны 3-р сарын 30-ны өдрийн 251 тоот шийдвэрээр 2016 оны 4-р сарын 15-ны өдөр хүлээн авснаар тус талбайд хайгуулын ажлыг явуулж эхэлсэн.

Тус талбайд өмнө нь 1:1 000 000, 1:500 000 болон 1:200 000, 1:50 000-ны масштабын геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажлууд явагдаж байсан бөгөөд хамгийн сүүлд буюу 1976-78 онд Ж.Ган-Очир, Я.Болд, С.Дашдаваа нарын явуулсан “Жанчивлангийн хүдрийн зангилаанд хийсэн 1:50000 масштабтай эрэл-геологийн зураглал”-ын (ф-3042) ажлын үр дүнд тус талбайн зүүн хэсэгт Урт нэртэй эрлийн хэсэг ялгаж, эрлийн шатны ажил хийгджээ. Энэ ажлаар талбайг бүхэлд нь хамарсан гамма-спектрометрийн зураглал, Уртын илрэлийн хэмжээнд 50-100 м гүнтэй, нийт 581,6 тууш.м 3 эрлийн цооног, 17344 м³ суваг малталтын ажил хийгдсэн байна. Эдгээр ажлын

үед цагаантугалганы 1, гянтболдын 1 илрэл тэмдэглэсэн боловч эдгээр илрэлүүдэд нөөц баялгийн үнэлгээ өгөөгүй, харин хэтийн төлөвгүй гэж дүгнэсэн байдаг.

Зураг 1. Төслийн талбайн байршлын ерөнхий зураг, районы агаар, сансрын зураг

Зураг 2. Төслийн талбайн фото зураг

“Литиум сенчури” компани 2016 оноос талбайн хэмжээнд тандан судалгаа, эрлийн шатны судалгаа хийж ирсэн бөгөөд 2021 онд авсан цэглэн сорьцуудаас 1 сорьцонд тогтоогдсон литийн өндөрссөн агуулгыг шалгах зорилгоор зөвлөх геологич Н.Цэнгэлбаяр танилцах маршрутын судалгаа хийж, уг сорьц нь Жанчивлан бүрдлийн II фазын боржинд агуулагдах мэшил хэлбэрийн грейзенжсэн метасоматит биетүүдтэй холбоотой болохыг тогтоон, хайгуулын ажил явуулахыг зөвлөмж болгосон.

Энэ зөвлөмжийн дагуу талбайн хэмжээнд хайгуулын ажлыг 2021-2022 онуудад тодорхой үе шаттайгаар төлөвлөж, хээрийн ажлыг нийт 5 сарын хугацаанд хийж гүйцэтгэлээ. Хайгуулын ажлаар эрлийн маршрут, 1:5 000-ны масштабтай нарийвчилсан геологийн зураглалын ажил, анхдагч геохимийн сорьцлолт, геофизикийн гамма-спектрийн зураглал, суваг малталт, баганат өрөмдлөг, топогеодезийн ажлуудыг үе шаттайгаар явууллаа. Хээрийн ажил буюу суваг малталт, баганат өрөмдлөгийн ажлууд 2021 оны 10-р сарын 25-наас 12-р сарын 15, 2022 оны 9-р сарын 2-ноос 10-р сарын 31-ний хооронд хийгдэв.

Хайгуулын ажлын төслийн удирдагчаар Зөвлөх геологич Н.Цэнгэлбаяр, хээрийн ажилд мэргэшсэн геологич Д.Цогтбаатар, техник геологич Д.Алтанцэцэг нар ажиллав. Туслан гүйцэтгэгчээр геофизикийн гамма-спектрийн зураглалын ажлыг “Гео-Орон” ХХК, суваг малталтыг VOLVO-130 маркын экскаватороор иргэн Б.Батаа, баганат өрөмдлөгийн ажлыг “Баялаг индэрт” ХХК болон “Тод туча” ХХК, байрзүйн зураглал болон ба уулын малталт, өрмийн цооногуудын холболтын ажлыг “Геодата” ХХК тус тус гэрээгээр хамтран ажиллаж гүйцэтгэсэн.

“Литиум сенчури” ХХК 2021-2022 онуудад өөрийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнд Уртын цагаан чулуутын литийн ордод бодитой (В) зэрэглэлээр 1 019.9 мян.тн хүдэрт 10 975 тн, боломжтой (С) зэрэглэлээр 728.1 мян.тн хүдэрт 4 529.5 тн, нийт бодитой болон боломжтой зэрэглэлээр (В+С) зэрэглэлээр 1 748,0 мян.тн хүдэрт литийн ислийн 15 504.5 тн нөөц тооцоолж АМГТГ, Эрдэс баялагийн мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж 2024 оны 06 сарын 11 -ний өдрийн Үндэсний геологийн албаны даргын тушаалаар нөөцийг бүртгүүлсэн.

Хайгуулын ажлын үр дүнгээр талбайн зүүн хэсэгт илэрч тогтоогдсон литийн хүдэржилт нь Жанчивлан бүрдлийн боржинд агуулагдах, баруун хойш 310-320° азимутаар сунасан, зэрэгцээдүү байршилтай мэшил хэлбэрийн 3 биетүүдтэй холбоотой.

1-р хүдрийн биет (Хойд биет) нь хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайн зүүн урд хэсэгт, баруун хойш сунасан багавтар гүвээний хамгийн өндөрлөг хярын дагуу 310°-ээр сунасан, суналын дагуу 110 м, 11-17 м зузаантай, гүндээ 50 м хүртэл үргэлжилсэн босоодуу байршилтай, зөв мэшил хэлбэртэй грейзенжсэн пегматит (лейкоцвиттер) юм. Хоорондоо 15-35 м зайтай 5 шугамаар, орон зайн бүх чиглэлд хянагдаж хайгуулдагдсан, хүдрийн хэмжээ 140,96 мян.тн. Энэ биет нь ордын нийт хүдрийн 8 %, литийн ислийн нөөцийн 18 %-ийг бүрдүүлнэ.

2-р хүдрийн биет (Дунд биет) нь Хойд биетээс урагш 250 м орчим зайд, геоморфологийн элементүүдтэй ямар нэг холбоо байхгүй, тэгшивтэр гадаргууд 1 том, 3

жижиг мэшил хэлбэрийн биетүүдээс бүрдэнэ. Биетийн хэмжээ 207.4 мян.тн, хүдэр дэх литийн ислийн дундаж агуулга 1.6 %, нийт ордын хүдрийн 12 %, литийн нөөцийн 22 %-ийг эзэлнэ.

3-р хүдрийн биет (Өмнөд биет) нь Дунд биетээс баруун урагш 50 м зайд, баруун хойш 320° азимутаар сунасан намхан гүвээг даган орших дунджаар 12 м зузаантай, 400 м урт тасралтгүй үргэлжилсэн 2 салаа тууз хэлбэрийн биет юм. Хүдрийн хэмжээ 1 375 мян.тн, Li₂O-ийн агуулга 0.65 % ба ордын хүдрийн нөөцийн 80 %-ийг, литийн нөөцийн 60 %-ийг тус тус бүрдүүлдэг.

1.3 Уулын ажлын ерөнхий мэдээлэл

Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутагт байрлах “MV-022910” тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий “Уртын цагаан чулуут” нэрт литийн ордоос жилд 350'000 тон хүдэр ил уурхайн аргаар олборлон, өндөр агуулгатай хүдрийг шууд экспортлох, бага агуулгатай хүдрийг хөвүүлэн баяжуулах аргаар баяжуулах төслийн техник - эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулж АМГТГ, Эрдэс баялагийн мэргэжлийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж 2025 оны 05 сарын 16 -ны өдрийн АМГТГ -ын даргын тушаалаар ордын Техник эдийн засгийн үндэслэлийг бүртгүүлсэн. Ордын ТЭЗҮ -ийн мэдээллийг доорх хүснэгтээр товч оруулав.

Хүснэгт 2. Техник - Эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт

№	Үзүүлэлтүүд	Тодорхойлолтууд
1	Батлагдсан геологийн нөөц, Li ₂ O	B = 10,975.0 тн C = 4,529.5 тн B+C = 15,504.5 тн
2	Ил уурхайн хүрэн дэх геологийн нөөц	B+C = 1,648,035.0 тн (Хүдрээр)
3	Ил уурхайн хүрэн дэх үйлдвэрлэлийн нөөц	B+C = 1,659,897.0 тн (Хүдрээр)
4	Ашиглах арга ба хугацаа	Ил уурхайн аргаар 5 жил
5	Ашиглалтын систем	Авто тээвэртэй гадаад овоолготой
6	Жилийн хүчин чадал, дундаж	Хөрс хуулалт - 1250.34 мян.м ³ Хүдэр олборлолт - 350 мян.тн Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент - 3.57 м ³ /тн
7	Ил уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд	Өрмийн машин - Hanfa HF120Y Экскаватор - Hyundai R210LC, R290LC Автосамосвалл - Howo 3257N Утгуурт ачигч - SDLG LG953 Бульдозер - Shantui SD16
8	Уурхайн ёроолын түвшин	1610 м
9	Ажлын доголын өндөр	10 м
10	Доголын налуугийн өнцөг	60 градус
11	Ажлын талбайн өргөн	30 м

12	Замын налуу	80-100 промилл
13	Баяжуулах үйлдвэр	Эхний жилд ойролцоогоор 2%-ийн литийн ислийн агуулгатай 150'000 тонн хүдрийг ялган шууд экспортлох, Борлуулалтын орлогоор бага агуулгатай хүдэр баяжуулах үндсэн үйлдвэрийн хөрөнгө оруулалтыг тодорхой хэмжээнд шийдэх шийдэлтэй. Үндсэн баяжуулах үйлдвэр нь: 3 шатны бутлагаа, 1 шатны бөмбөлөгт тээрмийн нунтаглалтай, ангилах болон шламгүйжүүлэх гэсэн 3 шатны гидроциклонтой. Үндсэн хяналтын цэвэрлэгээний флотацийн гэсэн 3 шат дамжлагатай. Хаягдлыг пресс фильтрээр шүүж хаях бол Баяжмалыг туузан фильтр шүүн хатаах цехтэй байх технологийн шийдэлтэй. Үйлдвэрийн хүчин чадал: 300'000 тн/жил Хүдрийн агуулга: 0.74% Li₂O Металл авалт: 75% Баяжмалын агуулга: 3.5% Чийг: 1.5%
14	Гадаад тээвэр	Эхний жилд: Уурхай – Чойр 250 км автотээвэр Чойр – Эрээн галт тэрэг /чинглэг/ Дараагийн жилүүд: Уурхай –Бага Хангай 41 км автотээвэр Бага Хангай – Эрээн галт тэрэг /чинглэг/

Хөрс хуулалтын технологи: Хөрс хуулалтын ажил нь үржил шимт хөрсийг урьдчилан хуулах болон үндсэн хөрсийг хуулах гэсэн үндсэн 2 шатлалтай явагдана.

- Нэгдүгээр үе шат: Уурхайн уулын ажлын ахилт, өрнөлтэй уялдуулан тухайн жилд ашиглалтад өртөх талбайн болон хөрсний гадаад овоолгод дарагдах талбайн өнгөн хөрсийг уг бүс нутгийн хөрсний шимт болон шилжилтийн үеийн зузаанаас хамааруулан 20 см хүртэлх зузаантайгаар хуулах бөгөөд уурхайн эцсийн хүрээний гадна талд салхины шууд нөлөөллөөс далд нөмөр газар овоолго үүсгэн хураана. Уг ордын уурхайн ашиглалтад өртөх талбайгаас нийт 137.8 мян.м³ шимт хөрсийг хуулна. Мөн үүнээс гадна үйлдвэрлэлийн зориулалтаар уурхайн болон зам талбай барилга байгууламжид өртөн эвдэгдэх талбайнуудын үржил шимт хөрсийг 20 см зузаантайгаар урьдчилан хуулж хадгална.

- Хоёрдугаар үе шат: Ил уурхайн хуулах хөрсийг өрөмдлөг, тэсэлгээгээр сийрэгжүүлэх шаардлагатай юм. Хөрс хуулалтын ажлын доголын өндөр нь 5 м байх бөгөөд ажлын доголын хажуугийн өнцөг нь тухайн доголын чулуулгийн тогтворжилтоос хамаарч 60-65 градус байна. Хөрс хуулалтын доголыг уурхайн хананд

хаах үед доголын өндөр 10 м байна. Ингэж тусгайлан хадгалсан үржил шимт хөрсийг уурхайн үйл ажиллагаа дууссаны дараагаар уг эвдэгдсэн талбайд нөхөн сэргээлтийн ажил хийхэд ашиглана. Шимт хөрсний овоолгын өндөр нь 5 м-ээс өндөр байж болохгүй. Уг ажилд MNS 5916:2008: Байгаль орчин. Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт гэсэн стандартыг мөрдлөг болгон ажиллана.

Олборлолтын технологи: Ил уурхайн хүдрийн бат бөхийн итгэлцүүр нь проф. М.М.Протодьяконовын ангиллаар дунджаар 8-9 учир өрөмдлөг, тэсэлгээгээр сийрэгжүүлж экскаватораар ухаж ачин автосамосвалаар тээвэрлэж уурхайн гарц траншейн амнаас баяжуулах үйлдвэрийн дэргэдэх ангилан ялгах талбай хүртэл тээвэрлэнэ. Олборлолтын ажлын доголын өндөр нь 5 м, ажлын бус доголын өндрийг 10м, ажлын доголын хажуугийн өнцгийг чулуулгийн физик-механик шинж чанараас нь хамааруулан 60-65 градусаар төлөвлөсөн.

Овоолгын технологи: Уурхайн ашиглалтын нийт хугацаанд 5,534.13 мян.м3 хөрс хуулж, сийрэгжсэнээр 6,640.95 мян.м3 хөрсний овоолгод байршуулна. Овоолгын доголын хажуугийн өнцөг 38 градус, овоолгын доголын өндөр 20 м-ээс хэтрэхгүйгээр төлөвлөсөн байна. Хөрсний овоолго нь бульдозерын захлах хэлбэрийн овоолго байх ба овоолгын ирмэг хөвөөг дагасан аюулгүйн хөмсөгний өндөр нь тэнд хөрс буулгах автосамосвалын дугуйны хагасаас багагүй өндөртэй байх шаардлагатай.

Ил уурхайн уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөө: “Уртын цагаан чулуут” нэртэй литийн хүдрийн ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөөг төсөл захиалагчийн техникийн даалгаварт тусгасан хүчин чадалд үндэслэн боловсруулсан болно. Эхний жилд 280 мян.тн хүдэр (үүнээс 150 мян.тн нь шууд экспорт хийх өндөр агуулгатай хүдэр), ашиглалтын 2 дахь жилээс жилийн 350 мян.тн хүдэр олборлох хүчин чадлаар тооцоход энэхүү ордын ил уурхайн аргаар ашиглах ашиглалтын хугацаа 5 жил байна. Ил уурхайн хүдэр олборлох хүчин чадлыг баяжуулах үйлдвэрийн тооцоололд ашигласан хүчин чадал болох жилийн 300 мян.тн-с илүү авахдаа Захиалагчаас өгсөн баяжуулах үйлдвэрийн нөөц хүчин чадлыг бүрэн ашиглах, бүтээгдэхүүний гарцийг нэмэгдүүлэх боломжтой байх, үйлдвэрийг хүдрийн нөөцөөр бүрэн хангах, шаардлагатай тохиолдолд хүйтний улиралд ил уурхайн үйл ажиллагаа түр зогсоох боломжтой байх. Уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөөнд ашиглалтын жил бүрд хийгдэх уулын ажлын хэмжээ, хөрс хуулалт, хүдэр олборлолтын хэмжээг дэлгэрэнгүй тооцоолон тусгаж өглөө. Төлөвлөгөөгөөр нөөц бодсон хүдрийн 95%, тогтоогдсон баялгийн 90.5% нь олборлолтод өртөхөөр байна.

Баяжуулах үйлдвэр: “Уртын цагаан чулуут” нэрт ордын Литийн хүдрийг баяжуулах хамгийн тохиромжтой технологийн шийдэл нь буталж нунтаглан хөвүүлэн баяжуулах технологи байна. Баяжигдах шинж чанарыг тогтоох туршилтын үр дүн, технологи, тоног төхөөрөмж нийлүүлэгч компаниудын саналд үндэслэн “Уртын цагаан чулуут” ордын хүдэр баяжуулах үйлдвэрийн Технологийн схемийг дараах байдлаар загварчласан байна.

Хүдэр баяжуулах үлдвэр нь 3 шатны бутлалт, 1 нэг шатны нунтаглалттай, нунтаглагдсан хүдрийг гидроциклоноор ангилах, хэт нунтаглагдсан хүдэр буюу шламыг ялгах 2 шатны гидроциклон бүхий ангилах хэсэгтэй, Үндсэн болон хяналтын 3 цувраа хөвүүлэн баяжуулах танк, Үндсэн баяжуулалтаас гарсан баяжмалыг 3 шатны цэвэрлэгээний хөвүүлэн баяжуулах шугамаар цэвэрлэн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, баяжмалыг Өтгөрүүлэгчээр дамжуулан пресс фильтрээр шүүн савлах (шаардлагатай бол хатаах), Хаягдлыг мөн адил өтгөрүүлэгчээр дамжуулан пресс фильтрээр шүүн хаягдлын даланд хадгалах шийдэлтэй байна. Анхдагч гидроциклоны халианы шугамд шигшүүр болон соронзон сеператор суурилуулна. Ингэснээр баяжмалд оргоник бохирдол, тэсэлгээний утас зэрэг бусад ханган бохирдлыг бүрэн ялгах боломж бүрдэнэ.

Дээрх үндсэн шийдлээс гадна Баяжуулах үйлдвэрт тоос цуглуулах, химийн бодис найруулах тугнах, өндөр болон нам даралтын хий хангамж, Түүхий болон технологийн ус хангамж, баяжмал хатаах салах хэсэг, Баяжмалын агуулах - ачих хэсэг, Засвар үйлчилгээний хэсэг, Чанарын хяналтын лаборатори + технологийн судалгааны хэсэг зэрэг нэгжүүдтэй байна

1.4 2025 оны уулын ажлын төлөвлөлт

Уурхайн жилийн хүчин чадлыг ордын ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэлд тусгасаны дагуу 2025 онд 778.86мян.м3 хөрс хуулаж, 280 мян.тн хүдэр олборлох ба үүнээс 150 мян.тн нь шууд экспорт хийх өндөр агуулгатай хүдэр байхаар төлөвлөсөн.

Хүснэгт 3. Ил уурхайн ажиллах горим

№	Горимын үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2025 он
1	Жилийн хуанлийн хоног	хоног	365
2	Ажиллах сар	сар	7
3	Сарын дундаж хоног	хоног	30
4	Уурхайн ажиллах хоног	хоног	213
5	Харуул хамгаалалтын ажиллах хоног	хоног	213
6	Уурхайн бэлтгэл ажил	хоног	10
7	Уурхайн байгууламжын ажил	хоног	8
8	Уурхайн хаалтийн хоног	хоног	-
9	Баяр ёслолын амралт	хоног	10
10	Цаг агаарын саатал	хоног	4
11	Тэсэлгээнээс хамаарч сул зогсох хоног	хоног	3
14	Жилд олборлолтонд ажиллах бодит хоног	хоног	185
15	Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	ээлж	2
16	Нэг ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	12
17	Нэг ээлжин дэх цэвэр ажлын цаг	цаг	10.0
18	Цаг ашиглалтын итгэлцүүр	-	0.83
19	Хоногт ажиллах бодит цаг	цаг	20
20	Ажиллах бодит цаг	цаг	3706
21	Олборлолтын хоногийн хүчин чадал	тн/хоног	1239
22	Олборлолтын жилийн хүчин чадал	тн/жил	280100

Хүснэгт 4. 2025 оны олборлолтын хэмжээ

№	Ашиглалтын жил	Хөрс хуулалт	Сийрэгжсэн хөрс	Хүдрийн нөөц				Дундаж агуулга		Эрдсийн нөөц (Li2O)	
				Өндөр агуулга		Бага агуулга		Өндөр агуулга	Бага агуулга	Өндөр агуулга	Бага агуулга
				мян.м3	мян.тн	мян.м3	мян.тн	%	%	мян.тн	мян.тн
1	1-р жил	778.86	934.63	53.96	150.00	46.80	130.10	2.03	0.85	3.04	1.10

2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2.1 Нийгэм эдийн засгийн төлөв байдал

Уртын цагаан чулуулт ордтой хамгийн ойр суурин газар нь Төв аймгийн Эрдэнэ сум 23 км болон Улаанбаатар хотын Налайх дүүрэг 35 км. Төв аймгийн Эрдэнэ суманд нийт 1291 өрхөд 3762 хүн амьдардаг. Хүн амын нягтрал 1 хүн/км² байдаг. Энэ нутагт халх үндэстэн зонхилох ба ихэнх хэсэг нь нүүдлийн мал аж ахуй эрхэлж, цөөн тооны хүмүүс газар тариалан эрхлэн амьдардаг. Дэд бүтцийн хувьд Улаанбаатар-Сайншандын хатуу хучилттай автозамаас 18 км, Улаанбаатар-Замын-Үүдийн төмөр замын 9-р зөрлөгөөс 20 км зайд, Налайх-Багануурын 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам 20 орчим км зайтай, Өвөр Жанчивлангийн 10 кВ-ын дэд станц хүртэл 5 км, орд нь дэд бүтцийн маш таатай нөхцөлд байрлаж байна. Зам харилцааны хувьд жилийн аль ч улиралд авто хөсөг саадгүй зорчих боломжтой.

2.2 Байгаль орчны төлөв байдал

Физик-газарзүй: Төв аймгийн Эрдэнэ сум нь тал хээрийн бүсэд хамаарагддаг. /Засгийн газрын 2006 оны 71-р тогтоол/ Эрдэнэ сум нь Хангай-Хэнтийн уулархаг их мужийн Хэнтийн мужид Хэнтийн захын хэсгийн тойрогт багтана. Геоморфологийн хувьд Хэнтийн уулын тогтолцооны салбар уулын өмнөд хэсэг болох жижиг толгодорхог гадаргуутай бүсэд багтдаг. Орчин үеийн рельефийн бүрдэлтэд дотоод болон гадаад хүчин зүйлийн процесс ихээхэн үүрэг гүйцэтгэж, орчин үеийн рүльефийн дүр төрхийг бүрдүүлсэн. Идэгдэл-элэгдэл маягийн рельефт голын зарим нэг хажууг оруулах ба энэ нь идэгдлийн гадаргатай шинжээ алдсан байх нь ажиглагддаг. Хөндийн I ба II дэнж бүрэлдсэн дээд плейстоцены настай, өндөр нам татмууд бөгөөд эдгээрийн өргөн нь 50-1000 м. Гольдрол нь гол төлөв 0.2-1.0 м гүн, 0.510 м өргөнтэй байна. Угаагдлын үр дүнд үүссэн хуримтлалын гадаргуу нь хажуугийн буюу делювийн бөөгнөрлөөс тогтоно. Ордын талбай нь далайн түвшнээс дээш 1680-1780 м өргөгдсөн, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн төв хэсгийн сэрүүн бүсэд багтдаг бөгөөд Хэнтийн нурууны баруун өмнөд төгсгөл, Нагалхаан уулын өмнөд салбар уулсын дүүрэгт оршдог. Талбай орчмын рельеф намхан уулархаг, гүвээрхэг, тал хээр зонхилсон бүтэцтэй. Газар хөдлөлтийн эрчим 5-6 балл. Сумын нутаг дэвсгэрийн 80 гаруй хувь нь малын бэлчээр, хадлан тариалан, үлдсэн хувийг ой тайга эзэлдэг.

Цаг уур, уур амьсгал: Монгол орны уур амьсгалын мужлалтаар Төв аймгийн нутаг дэвсгэр уур амьсгалын хувьд чийглэг хүйтэн, чийглэгдүү хүйтэвтэр, хуурайдуу хүйтэвтэр, хуурай дулаан гэсэн 4 мужид хуваагддаг бөгөөд төсөл хэрэгжиж буй газар нь хуурайдуу хүйтэвтэр мужид хамаарна. Энэ муж нь чийгийн хэмжээ дунд зэрэг, дулааны хүрэлцээ сайн, түрүүчийн мужийн адил эрт хүйтэрч орой дулаарах ба чийгшлийн хувьд бусад мужуудаас арай илүү. Нутаг дэвсгэр уур амьсгалын мужлалаар дулаавтар зунтай хагас чийглэг мужид хамаарна. Сумын нутаг дэвсгэр нь Хэнтий нурууны 2000-2700 м хүртэл өргөгдсөн, гол салбар уулсыг хамарч байгаа бөгөөд ерөнхийдөө чийг тунадас харьцангуй их, чийг дулааны коэффициент 2.2-оос дээш боловч дулаан дутагдалтай учир ургамалын өсөлт, хөгжилтэнд таатай биш, ургамал ургалтын хугацаа 90 хоногоос цөөн байдаг. Агаарын темпартур нь 79-84 хэм байна. Хоногийн хэлбэлзэл нь 20-25 хэмд хүрдэг ба энэ нь их газрын эрс тэс уур амьсгалын үндсэн шинж юм. Зун богино бөгөөд халуун биш хамгийн халуун нь 7-н сард дунджаар +15.6-37 хэм. Ойн хөвчдөө үүнээс ч бага, өвөл хүйтэн бөгөөд урт дундаж, темпартур нь -21-27 хэм, үнэмлэхүй хамгийн бага темпартур нь -41-46 хэм байна. Жилийн хүйтрэлгүй хугацаа 75-99 хоног +10 хэмээс дээшлэх дулааны нийлбэр нь 1233-1957хэм, тунадасны ихэнх нь буюу 70-90 хувь зуны улиралд орно. Баруун ба хойд зүгийн салхи зонхилдог ба томоохон голын хөндий ай савд уул хөндийн салхи тохиолдоно. Нутгийн гол мөрний хөлдөлт 10 дугаар сарын дундуур явагдаж 4 сарын сүүлээр гэсэх боловч ой хөвчийн өндөр сарьдаг уулсаас эх авсан гол горхины ихэнх нь зуны турш мөсөн бүрхүүлтэй байдаг. Хаврын оройн хүйтрэлт 6 дугаар сарын дундуур намар эртний хүйтрэл нь 8 сарын сүүлийн 10 хоног 9 дүгээр сарын эхээр тохиолдоно. Цасан бүрхүүл харилцан адилгүй тогтох бөгөөд дундаж зузаан 15-20 см, намрын анхны цас 9 сарын эхээр орно. Цастай байх хугацаа дундажаар 120-150 хоног үргэлжилнэ.

Геоморфологи: Төслийн байршил орших нутаг буюу Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутаг дэвсгэр нь Монгол орны геоморфологийн мужлалаар Орон Сэлэнгийн бэсрэг уулсын мужид харьяалагдаж байгаа бөгөөд геоморфологийн хэв шинжийн ангиллаар Нам уулархаг, нуруу болон ухаа гүвээт, нугачаач тал гэсэн 2 хэв шинжийг харуулсан мужлалд багтах бөгөөд төсөл хэрэгжих талбайн байршил нь тэгш талархаг газар байх бөгөөд гадаргын дундаж налуу нь 0-10 хэм буюу тэгш тал газар байна. Тухайн газар нь хээрийн ургамал болох таана, цөөн тооны хүмүүл, хялгана, зарим нэр төрлийн шарилж, төлийн талбайн урд хэсгээр дэрс, агь болон цахилдаг түлхүү ургасан байгаа нь тус талбайд хийсэн байгаль орчны төлөв байдлын хээрийн судалгааны шатанд ажиглагдсан мөн тухайн талбайд ямарваа нэгэн цэвдгийн гаралтай шинж тэмдэг төдийлөн ажиглагдаагүй бөгөөд энэхүү орчин нь алаг цоог цэвдгийн тархалттай бүс нутагт харьяалагдаж байна.

Ус зүй: Монгол орны усны сав газрын хувьд Эрдэнэ сумын нутаг дэвсгэр нь Хэрлэн голын сав газарт хамаарагдаж байна. Гэвч тухайн бүс нутагт буюу төслийн байршил орчимд ямар нэгэн гадаргын усны сүлжээ илрээгүй ба тухайн төслийн байршлын орчимд түр зуурын буюу хүчтэй аадар бороо орсны дараагаар түр зуурын ус тогтох магадлалтай байсан судалгааны явцад харагдаж байсан. Зэргэлдээх талбайнуудад хийгдсэн судалгаанаас үзэхэд энэ насны хурдасны доод хэсэгт элсэрхэг

шаварлаг хурдас тогтоогдсон байна. Энэ шаварлаг хурдасны дээд үе болон дунд нь илрэх хэмхдэслэг үеүүд ус агуулдаг онцлогтой байна. Усны төвшин дунджаар 6.0-7.0м-ийн гүнд, хөндийн адагт 9.0м хүрдэг байна. Уст үеийн зузаан 5.0м хүрэх тул үйлдвэрлэлийн зориулалттай усны хэрэгцээг хангахад энэ насны уст давхарга голлох үүрэгтэй.

Талбайн хэмжээнд болон түүний ойр орчимд байнгын урсгалтай гол, тогтмол устай нуур байхгүй, талбайн дундуур хойноос урагш чиглэсэн Улаан худгийн ам нэртэй V хэлбэрийн хөндийд хур тунадас элбэг жилийн зуны улиралд түр зуурын урсгалтай жижиг булаг урсдаг. Усан сүлжээ муу хөгжсөн, жилийн дөрвөн улиралд хур тундасны усаар болон худаг, булаг шандны усаар тэжээгддэг.

Жилийн хур тунадасны хэмжээ 196-288 мм ба ихэвчлэн (нийт тунадасны 51-62 %) зуны улиралд буюу 7, 8-р сард буудаг. Хүн малын унданд зөвхөн худгийн усыг хэрэглэх ба худгуудыг хуурай сайр, хөндий орчимд гаргасан байдаг. Худгийн усны гүний түвшин 2-7 м байдаг.

Хөрсөн бүрхэвч: Төсөл хэрэгжихээр төлөвлөгдсөн Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутаг нь газрын гадаргуугийн хувьд ухаа жалга, тал бүхий уул толгод, өндөрлөг сэрвэн хад чулуу элбэгтэй уулархаг гадаргуу болон түүний хоорондох хотгор газраас бүрдэх бөгөөд өндөр нь 1500-1700 м орчимд хэлбэлзэнэ. Энэ газар нь хөрс-газарзүйн мужлалтаар хар хүрэн хөрстэй Халхын дундад талын тойрогт багтана. Ургамал бүрхэвчид агь-хазаар өвс-хялганат, хялгана-хазаар өвст хээр эрс давамгайлахын сацуу үетэн-агь-харганат хээр, мөн өндөрлөг уул толгодын бэлээр бушилзат хээр зонхилно. Судалгааны талбайн хэмжээнд тархсан хөрсөн бүрхэвчид уулын ердийн харшороон болон ердийн хархүрэн хөрс зонхилох суурийг эзэлнэ.

Судалгааны талбайн уулт атриат өргөгдлийн элэгдэл-тектоникийн гаралтай гадаргатай байна. Газрын гадарга дээр хотгор гүдгэрийг өөрчлөгч орчин үеийн үйл явцын эрчим сул, усны нэл угаагдал зонхилно. Антропогений нөлөөнд харьцангуй бага өртсөн, харин ердийн хөрсөн замын улмаас хөрсний дээд өнгөн үе давхарга элэгдэл, эвдрэлд өртсөн байдалтай байна. Мөн тухайн төслийн байршил нь 2 овооны голоор байрлах ба тухайн 2 овооны голоор жалга ихтэй ба хөрсний эвдрэлд нэлээдгүй их орсон байдалтай байх ба 0.7 га газар жалгатай хөрс жалгаар урсах борооны уснаас болж хүчтэй эвдэрсэн байдалтай байна. Тухайн судалгааны явцад хөрсний 2 дээж авч Газарзүй, Гео-Экологийн хүрээлэнгийн хөрс судлалын газраар шинжилгээ хийлгэсэн ба тухайн хөрсний судалгааны 2 дээжийг шинжилгээнд өгсөн.

Төслийн талбайн агрохимийн дүн шинжилгээнээс авч үзэхэд тухайн төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвчтэй гадаргын агрохимийн үзүүлэлтүүд нь тухайн хөрс нь рН-ийн агууламж урвалын орчин саармагжсан байх бөгөөд давсны агууламж бага ялзмагын агууламж нь 5,22%-6.46% буюу ялзмагын агууламжаар баялаг, шим тэжээлийн элементийн агууламж сайтай байна. Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвчийн хэв шинж нь шаварлаг бүтэцийн найрлага багавтар, 1-0.05 хэмжээт хурдас чулуулаг элбэг тархсан элсэрхэг бүтэцтэй байх ба уг механик бүрэлдхүүн элсэрхэг механик бүрэлдэхүүнтэй.

Төслийн үйл ажиллагаа явуулж буй талбайн байршилд хийсэн хөрсөнд агуулагдах хүнд металлийн бохирдуулагч бодсын агууламжийг олж тогтоох цаашид үйл ажиллагаа явуулах явцад уг задлан шинжилгээний тоо баримтын өөрчлөлтийг харж мониторинг хийх зорилгоор хөрсний дээж авч хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид өгч шинжлүүлэхэд Кадми болон Зэс илрээгүй, Хүлцэх агууламж MNS 5850:2016 стандартаас давсан үзүүлэлт байхгүй байна.

Ургамлан нөмрөг: Тус бүс нутагт буюу Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутгийн баруун хэсэг нь хээрийн бүсэд хамаарагдах ба тухайн бүс нутгийн ургамлын хэв шинж нь говь-хээрийн бүсэд түлхүү ургадаг ургамал зонхилох хандлагатай байгаа нь судалгааны явцад ажиглагдсан. Энэ газар нутаг нь ургамал газарзүйн мужлалын хувьд Евразийн хээрийн мужид хамаарна. Энэ тойрогт шивээт хялгана-хазаарганат (*Stipabaicalensis-Cliestogenessquirosa*), шивээт хялганат-агьт (*Stipabaicalensis-Artemisiafrigida*), шивээтхялганат-өлөнт (*Stipabaicalensis-Carixdiriuscula*), харганат - (*Caragana*), харгана-агьт (*Caragana-Artemisiafrigida*) үетэнт зонхилох ба нийт 509 дээд ургамал байдгаас 403 өвслөг, 63 зүйл нь модлог, сөөглөг юм. Судалгааны объектын орчим жижиг бутлаг үетэн-хялганат бүлгэмдэлд *Stipa krylovii*, *Cliestogenes squarrosa*, *Koelera cristata*, *Sibbaldianthe adpressa*, *Haplophyllum dauricum*, *Astragalus galactites* зонхилж байсан болно.

Энэ бүс нутаг нь талын ландшафтын өндөрлөг талын (1115-1128 м хүртэл) бага хэрчигдэлтэй, элэгдлийн умард хуурай хэсгийн ландшафттай. Байгалийн мужлалын хувьд давхаргат өндөрлөг тал, үлдмэл цулдмал уул бүхий хуурай хээрийн дэд мужийн 10 %-аас бага мараа-марз бүхий Умард хуурай хээрийн районд хамаарна.

Амьтны аймаг: Монгол орны төв хэсгийн хээрийн ургамалшилтай нутагт олон салаа гүн нүх малтан орогнож голдуу ногоон өвсөөр хооллогч мэрэгчид зонхилно. Хуурай хээрийн бүсэнд мэрэгчид дундаас үлийн цагаан оготно хамгийн дэлгэр тархана. Ялангуяа Монголын Дорнод талд өргөн тархаж Хангайд зөвхөн гол нурууны өвөр хажуугаар оршин Хан хөхийн нуруунаас баруун тийш үл үзэгдэнэ. Үлийн цагаан хулганы удаах байранд дагуурын үхэр огодой орох боловч түүнтэй адил тийм асар их тоонд хүрэхгүй. Хээрийн бүсийн зүүн ба зүүн хойт этгээд дэх арай чийглэг хиаг-хялганат хээрт дагуурын зурам элбэн дайралдана. Хээрийн бүсийн элсэрхэг газраар шар сүүлт, чичүүл тархдан бөгөөд заримдаа сүрхий шигүү оршино. Чичүүл нь говийн бүсэнд илүү нийтлэг тул хээрийн бүсэнд зөвхөн элстэй нутгаар л дайралдана. Бусад мэрэгчдээс Сибирийн алаг даага, хөх ишнүүхэй, орог зусаг, тарвага, туулай гэх мэрэгчдийг нэрлэж болох бөгөөд сибирийн алаг даага нь өндөр уул, цөлийн бүс 2-оос бусад газарт өргөн тархдаг бөгөөд Монголын дорнод талд нарсан өвст, агь-хялганат, хялганат хээрт, Хангай, Монгол Алтайн уулст ботуульт-хээрт голчлон дайралдана.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

“Литиум сенчури” ХХК-ийн уул уурхайн төслийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлснээр байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг “Магадлан жагсаах” арга болон Матрицын аргаар тодорхойлов.

Уртын цагаан чулуутийн литийн ордыг ил аргаар ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан байгаль орчны сөрөг нөлөөллийн асуудлыг авч үзэхдээ Леопольдын матрицын аргыг хэрэглэсэн болно. Энд нөлөөллийн чухал байдлын зэрэглэл ба нөлөөллийн болзошгүй утгыг 1-10 хүртэл оноогоор нэлээд дэлгэрэнгүй байдлаар үнэлэв. Ийнхүү үнэлгээ өгөхдөө бодит байдалд тулгуурласан нарийн мэргэжлийн шинжээчдийн дүгнэлтийг үндэс болголоо. Леопольдын матрицын арга нь дараах 3 үйлдэл хийхийг шаарддаг. Үүнд:

- Хэрэв экологийн тогтолцоонд төслийн технологийн үе шатны аль нэг үйл ажиллагаа нь нөлөөлөхөөр байвал түүнд харгалзах дөрвөлжнийг ташуу зураасаар 2 хуваана.
- Хуваагдсан хэсгийн доод талд болзошгүй нөлөөллийн чухал байдлыг 1- 10 хүртэлх тоогоор үнэлнэ.
- Хуваагдсан хэсгийн дээд талд мөн 1-10 хүртэлх оноогоор болзошгүй нөлөөллийн хүчтэй эсэхийг үнэлэн бичнэ. Үүнд: 1 балл бол үнэлгээний хамгийн бага, 10 нь хамгийн их утга (нөлөөллийн) юм. Ийнхүү үнэлгээ өгөхдөө мэргэжлийн экспертүүдийн дүгнэлтийг үндэс болгосон болно.

Хүснэгт 5. Болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээний Леопольдын матриц

Төслийн үе шат Байгаль орчны хүчин зүйл	Хайгуул	Олборлолт	Боловсруулалт	Тээвэрлэлт	Хаалтын үе	Бүгд
Хөрсний эвдрэл	-4/6	-8/9	-5/7	-2/4	+3/6	-19, +3/32
Гүний болон гадаргын ус	-2/4	-3/10	-4/10	-1/2	+2/4	-10, +2/30
Агаарын чанар	-1/3	-6/9	-7/9	-5/8	+2/4	-19, +2/34
Ургамалын төрөл зүйл	-3/5	-7/9	-2/4	-3/5	+2/5	-15, +2/28
Амьтны амьдрах орчин	-2/4	-4/10	-3/5	-4/6	+1/2	-13, +1/27
Орон нутгийн хүн ам	+1/3	+3/6	+2/5	-2/3	+4/6	+10, -2/23
Дэд бүтэц зам тээвэр	0/0	+2/4	+2/4	-3/5	+1/3	-3, +5/16
Эдийн засгийн боломж	+2/4	+5/8	+4/6	+3/5	0/0	+14/23
БҮГД	+3,-12/29	+10,-28/65	+8,-21/50	+3,-20/44	15/30	

Дээрх хүснэгтийн босоо багануудын нийлбэр дүн буюу Байгаль орчны хүчин зүйлд нөлөөлөх нөлөөллийг нөлөөллийн зэрэглэлийн түвшний шалгуураар авч үзвэл сөрөг нөлөөлөл нь хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөөлөл нь -19,+3 байгаа нь их нөлөөлөлтэй, гүний болон гадаргын усанд үзүүлэх нөлөөлөл -10,+2 байгаа нь дунд нөлөөлөлтэй, агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл -19,+1 байгаа нь их нөлөөлөлтэй, ургамлын төрөл зүйлд үзүүлэх нөлөөлөл -15,+2 байгаа нь их нөлөөлөлтэй, амьтдын амьдрах орчинд

нөлөөлөл -13, +1 байгаа нь дунд нөлөөлөлтэй байгаа бол эерэг нөлөөлөл нь орон нутгийн хүн ам нэмэгдэх, дэд бүтэц сайжрах, эдийн засгийн боломж нэмэгдэх зэрэг болон уурхайн хаалтын үеийн нөхөн сэргээлтээс хамааран байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөл байна. Мөн төслийн үе шатаар нь авч үзвэл олборлолтын үе шатны үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл их байна.

3.1 Төслийн үйл ажиллагаанаас усан орчинд үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Ус зүйн хувьд Төв Азийн гадагш урсгалгүй ай савын бүсэд багтах бөгөөд талбайн хэмжээнд болон түүний ойр орчимд байнгын урсгалтай гол, тогтмол устай нуур байхгүй, талбайн дундуур хойноос урагш чиглэсэн Улаан худгийн ам нэртэй V хэлбэрийн хөндийд хур тунадас элбэг жилийн зуны улиралд түр зуурын урсгалтай жижиг булаг урсдаг. Усан сүлжээ муу хөгжсөн, жилийн дөрвөн улиралд хур тундасны усаар болон худаг, булаг шандны усаар тэжээгддэг. Жилийн хур тунадасны хэмжээ 196-288 мм ба ихэвчлэн (нийт тунадасны 51-62 %) зуны улиралд буюу 7, 8-р сард буудаг. Хүн малын унданд зөвхөн худгийн усыг хэрэглэх ба худгуудыг хуурай сайр, хөндий орчимд гаргасан байдаг. Худгийн усны гүний түвшин 2-7 м байдаг.

Судалгааны талбайн морфологи нь тухайн хэсгийн тектоникийн идэвхжилтэй салшгүй холбоотой бөгөөд талбай нь Төв Монголын суперблокийн Улаанбаатарын террейнд багтана. Ерөнхийдөө хотгор структур нь уртрагийн дагуу чиглэлтэй жижиг хагарлуудаар хянагдана. Бага хэрчигдэлтэй намхан уулс, толгод, гүвээрхэг гадаргуу бүхий тачир ургамлын бүрхэвчтэй, ой мод, гол горхигүй, хуурай эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай бүсэд оршдог. Уул толгод нь тэгшивтэр бөмбөгөр оройтой, налуу хажуутай, гуу жалгандаа үерийн усаар идэгдсэн, хуурай сайруудтай, толгод хоорондын битүү хотгоруудад хур бороотой үед түр зуурын жижиг нуур цөөрөм үүсдэг.

Хүснэгт 6. Гадаргын болон газрын доорх усанд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

№	Нөлөөллийн хэлбэр		Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
			Н	A1	A2	A3	B1	B2	C	Σ	
1	Гадаргын усны нөөц баялаг	Хог хаягдал	-1	1	1	1	1	1	1	-6	Бага
2	Газрын доорх усны нөөц баялаг	Уурхайн үйл ажиллагаа	-1	1	2	2	1	1	2	-9	Дунд
		Ажилчдын унд ахуй	-1	1	2	3	1	1	1	-9	Дунд
3	Усны чанарын өөрчлөлт	Уурхайн үйл ажиллагаа	-1	1	2	2	1	1	2	-9	Дунд
Дүгнэлт			Дунд								

3.2 Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Төсөл хэрэгжихээр төлөвлөгдсөн Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутаг нь газрын гадаргуугийн хувьд ухаа жалга, тал бүхий уул толгод, өндөрлөг сэрвэн хад чулуу

элбэгтэй уулархаг гадаргуу болон түүний хоорондох хотгор газраас бүрдэх бөгөөд өндөр нь 1500-1700 м орчимд хэлбэлзэнэ. Энэ газар нь хөрс-газарзүйн мужлалтаар хар хүрэн хөрстэй Халхын дундад талын тойрогт багтана. Ургамал бүрхэвчид агь-хазаар өвс-хялганат, хялгана-хазаар өвст хээр эрс давамгайлахын сацуу үетэн-агь-харганат хээр, мөн өндөрлөг уул толгодын бэлээр бушилзат хээр зонхилно. Судалгааны талбайн хэмжээнд тархсан хөрсөн бүрхэвчид уулын ердийн харшороон болон ердийн хар хүрэн хөрс зонхилох суурийг эзэлнэ.

Хүснэгт 7. Хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

№	Нөлөөллийн хэлбэр	Бохирдлын эхүүсвэр	Нөлөөллийн үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
			H	A1	A2	A3	B1	B2	C	Σ	
1	Боломжит нөлөөлөл	Бүтээн байгуулалтын явцад хөрс эвдрэлд өртөх,зулгарах, устах	-1	1	2	2	1	2	2	-10	Дунд
		Тээвэрлэлтийн нөлөөгөөр шороон зам үүсэх	-1	1	2	3	1	2	1	-10	Дунд
		Ажилчидынбайршихтай холбоотой хог хаягдал, орчны талхагдал үүсэх	-1	1	1	2	1	2	1	-8	Бага
2	Сөрөг нөлөөлөл	Бүтээн байгуулалтын ажлын явцад талбай бэлтгэхзорилгоор хөрс хуулах, шимтхөрс хадгалах	-1	1	3	3	1	2	2	-12	Дунд
		Төслийн бүтээн байгуулалт болон цаашдын үйл ажиллагааныявцад хөрс талхагдалд өртөх	-1	1	2	2	1	2	2	-10	Дунд
3	Хуримтлагдах нөлөөлөл	Төслийн үйл ажиллагаа эхлэх үед ажилчдын хөл хөдөлгөөнөөр хөрс орчны доройтол үүсэх	-1	1	1	2	1	2	1	-8	Бага
		Төслийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй хог хаягдлаар хөрс бохирдох	-1	1	1	2	1	2	1	-8	Бага
Дүгнэлт			Дунд								

Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутгийн баруун хэсэг нь хээрийн бүсэд хамаарагдах ба тухайн бүс нутгийн ургамлын хэв шинж нь говь-хээрийн бүсэд түлхүү ургадаг ургамал зонхилох хандлагатай байгаа нь судалгааны явцад ажиглагдсан. Энэ газар нутаг нь ургамал газарзүйн мужлалын хувьд Евразийн хээрийн мужид хамаарна. Энэ тойрогт шивээт хялгана-хазаарганат (*Stipabaicalensis-Cleistogenessquiritosa*), шивээт хялганат-

агьт (*Stipabaicalensis-Artimisiafrigida*), шивээтхялганат-өлөнт (*Stipabaicalensis-Carixdiriuscula*), харганат - (*Caragana*), харгана-агьт (*Caragana-Artemisiafrigida*) үетэнт зонхилох ба нийт 509 дээд ургамал байдгаас 403 өвслөг, 63 зүйл нь модлог, сөөглөг юм. Судалгааны объектын орчим жижиг бутлаг үетэн-хялганат бүлгэмдэлд *Stipa krylovii*, *Cleistogenes squarrosa*, *Koelera cristata*, *Sibbaldianthe adpressa*, *Haplophyllum dauricum*, *Astragalus galactites* зонхилж байсан болно.

Цаг уурын эрс тэс уур амьсгалаас шалтгаалан тал хээрийн ургамал тархсан байдаг. Бага хэмжээний горхи булагтай, орчны өвс ургамлын бүрхэвч үндсэндээ өвслөг ургамал (хялгана, дэрс, цахилдаг, бут сөөг, шивээ) зонхилдог.

Хүснэгт 8. Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

№	Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
			H	A1	A2	A3	B1	B2	C	Σ	
1	Байгалийн ургамалжил устгах	Уул уурхайн бүтээн байгуулалт түүнийг дагалдан бий болох бусад жижиг барилга байгууламжуудыг байгуулах, ашиглах зэргээс	-1	1	2	2	1	1	2	-9	Дунд
2	Ургамлын ургах чадварыг алдагдуулах	Машин техникийн хөдөлгөөн, хог хаягдалба шороо, тоосжилт нь ургамлан бүрхэвч дээр бууж хуримтлагдах	-1	1	2	2	1	1	2	-9	Дунд
3	Урт үндэстэй, олон наст ургамалд нөлөөлөх	Бага гүний усны татралт нь гүний усаар тэжээгддэг ургамлын ургалт саарах, мөхөх улмаар ургамал нөмрөгийн доройтолд өртөх	-1	1	3	2	1	1	1	-9	Дунд
4	Гадаргын устай холбоотой ургамалжил мөхөх	Хүчтэй аадар борооны гадаргын урсац, нэл угаагдлаар ургамлан нөмрөг бохирдох, ургамлан бүрхэц багасах, зүйлийн бүрэлдэхүүний тоо цөөрөх, улмаар ургамлан нөмрөг устаж болзошгүй	-1	1	1	1	1	1	1	-6	Бага
Дүгнэлт			Дунд								

Ордын талбай болон зам дагуух нөлөөллийн бүсэд ургамал бүлгэмдэл хэвийн ба бага зэрэг доройтсон төлөв байдалтай байна. Харин талбайд тохиолдох ховор болон бэлчээр, тэжээлийн үнэт ургамлууд шууд нөлөөлөлд өртөхгүй боловч нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг авах шаардлагатай. Үүнд тодорхой хугацааны нөхөн сэргээлтийн ажил шаардлагатай. Тиймээс нийт эзэмшлийн талбайн хэмжээ, зам түүнтэй

адилтгах хэмжээтэй өөр газарт таримал ургамал тарьж нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийлгэх хэрэгтэй. Энэхүү нөхөн сэргээлтийн ажлаа сум орон нутагт зайлшгүй хэрэгтэй бэлчээрийн газарт нутгийн бэлчээр, тэжээлийн үнэт ургамал болон ховор, эмийн ашигт, цайны ургамлыг нутгийн ард иргэдийн оролцоотойгоор тарималжуулах шаардлагатай.

Дээрх нөлөөллийн хүснэгтээс харахад Уул уурхайн бүтээн байгуулалт түүнийг дагалдан бий болох бусад жижиг барилга байгууламжуудыг байгуулах, ашиглах зэргээс ургамлан нөмрөг нөлөөлөх нөлөөлөл дунд зэрэг байна.

3.3 Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Ордын уурхайн үйл ажиллагааны явцад агаар мандалд хаях бохирдуулагч эх үүсвэрүүдэд цэг нь болон талбайн, түр зуурын эх үүсвэрүүд багтана. Агаарт бохирдуулагч эх үүсвэрүүдийг дараах байдлаар хуваан үзэж болно. Үүнд:

- Дулааны системийн цэгэн эх үүсвэр;
- Материал дамжуулах, тээвэрлэх хэсгүүд дэх бохирдлын цэгэн эх үүсвэрүүд;
- Түүхий эд дамжуулах системийн цэгэн эх үүсвэрүүд;
- Тээврийн хэрэгслээс ялгарах бохирдуулагчид;
- Ил талбай, зам, овоолгууд зэрэг болно.

Агаарын бохирдлын эх үүсвэр:

Тоосжилт: Уурхайн үйл ажиллагааны явцад газар шорооны ажил, тэсэлгээ хийх, малтах, өрөмдөх, овоолго хийх үед уулын чулуулгаас их хэмжээний тоос гардаг. Тоосны 0.1-10.0 хүртэл микрометрийн хэмжээ нь хүний уушгинд муугаар нөлөөлнө. Уурхайд ажиллагсад нь цахиурын исэл агуулсан их хэмжээний тоостой нөхцөлд ажилласнаас силикоз, антропокоз буюу уушги тоосжих аюултай өвчнөөр өвчилдөг. Их хэмжээний тоостой нөхцөлд ажиллах нь эрүүл мэндэд аюултай. Ийм нөхцөлд удаан хугацаагаар ажиллавал уушги пневмокониоз буюу силикозоор өвчилнө. Мөн тоос нь янз бүрийн хортой металл их хэмжээгээр агуулсан бол хордлого болно.

Хорт хий: Уурхайд нүүрстөрөгчийн давхар исэл, хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл зэрэг тодорхой хэмжээний химийн бодис агуулагдаж байдаг. Энэ нь уурхайн машин механизмын хөдөлгүүрийн дизель түлш, тэсэлгээнээс үүсэх гал зэргийн дутуу шаталтаас нүүрстөрөгчийн давхар исэл, нүүрстөрөгчийн дутуу исэл үүсдэг. Машин механизмын бензин, дизелийн дутуу шаталтаас мөн тэсрэлт дэлбэрэлтийн улмаас үүссэн галаас азотын исэл ялгардаг. Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл хүний эрүүл мэндэд муугаар нөлөөлөх бөгөөд учир нь хүний цусан дахь хүчилтөрөгчийг зөөх үйл ажиллагааг саатуулдаг байна.

- Дизель хөдөлгүүрт машин механизм, тээврийн хэрэгслүүдээс уурхайн ойр орчны агаарт бохирдуулагчид ялгаруулна.

Төслийн үйл явцад хэрэглэгдэх дизель хөдөлгүүрт машин механизм, тээврийн хэрэгслүүдээс уурхайн ойр орчны агаарт бохирдуулагч бодис ялгаруулна.

Хүснэгт 9. Агаарт үзүүлэх нөлөөллийн эрчим

№	Нөлөөллийн хэлбэр	Бохирдлын эх үүсвэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
			Н	A1	A2	A3	B1	B2	C	Σ	
1	Тоосжилт	Машин техникийнашиглалт	-1	1	2	2	1	1	1	-8	Бага
		Тэсэлгээ	-1	1	2	3	1	1	1	-9	Дунд
		Хөрс хуулалт	-1	1	2	3	1	1	2	-9	Дунд
2	Ууршилт	Газрын тосны бүтээгдэхүүний хадгалалт, тээвэрлэлтийн үеийн ууршилт алдагдал	-1	2	2	2	1	2	1	-10	Дунд
3	Дуу шуугиан /физик бохирдол/	Машин техник	-1	1	1	2	1	1	1	-7	Бага
		Тэсэлгээ	-1	1	2	3	1	1	1	-9	Дунд
4	Үнэр /физик бохирдол/	Хог хаягдалыг цаг тухайд нь зайлуулаагүй, ариутгаагүйгээс	-1	1	1	2	1	1	1	-7	Бага
Дүгнэлт			Дунд								

3.4 Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Төсөл хэрэгжих Төв аймгийн Эрдэнэ сумийн нутаг нь Монгол орны төв хэсгийн хээр талын амьтны аймгаар баялаг хэсэгт хамаарна. Цаг уурын эрс тэс уур амьсгалаас шалтгаалан тал хээрийн амьтан тархсан байдаг. Бага хэмжээний горхи булагтай. Амьтны төрлөөс цагаан зээр, чоно, үнэг, тарвага, зурам гэх мэт амьтад, шувуудаас бүргэд, сар, шонхор, болжмор зэрэг шувууд тааралдана.

Хүснэгт 10. Амьтны аймагт нөлөөлөх байдлын

№	Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
			Н	A1	A2	A3	B1	B2	C	Σ	
1	Амьтад үхэж хорогдох	Өнгөн хөрсийг хуулснаар мэргэгчид, мөлхөгчид болон сээр нуруутан амьтдын амьдрах орчныг сүйтгэх	-1	1	1	2	2	1	2	-9	Дунд
2	Зарим зүйлийн шавьж, сээр нуруугүйтэн амьтдын тоо буурах	Өнгөн хөрсийг хуулснаар үүдсэн экологийн нөхцөл байдлын өөрчлөлтөөс зарим зүйлийн шавжийн тоотолгой буурах, өсөн нэмэгдэж болзошгүй.	-1	1	1	2	2	1	2	-9	Дунд
3	Зэрлэгамьтад ойр орчмоос дайжих	Дуу чимээ, гэрэлтүүлэг, тээврийн хэрэглэлийн хөдөлгөөн ба машин техникийн нөлөөгөөр	-1	1	1	2	1	1	1	-7	Бага

4	Мал, амьтан үхэж, үрэгдэх	Нүх, суваг шуудуунд мал, амьтан унах	-1	1	1	2	1	1	1	-7	Бага
5	Мал, амьтны Бэлчээр хомсдох	Зам барих үйл ажиллагаанаас малын бэлчээр, зэрлэг амьтдын амьдрах талбай хомсдох	-1	1	1	2	1	1	1	-7	Бага
Дүгнэлт			Бага								

3.5 Төслийн үйл ажиллагаанаас хүн ам зүй, нийгэм эдийн засагт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Судалгааны талбайтай хамгийн ойр суурин газар нь Төв аймгийн Эрдэнэ сум (23км) болон Улаанбаатар хотын Налайх дүүрэг (35 км). Төв аймгийн Эрдэнэ суманд нийт 1291 өрхөд 3762 хүн амьдардаг. Хүн амын тоогоор Төв аймагтаа эхний тавд, газар нутгийн хэмжээгээр 1-д ордог ба хүн амын нягтрал 1 хүн/км² байдаг. Энэ нутагт халх үндэстэн зонхилох ба ихэнх хэсэг нь нүүдлийн мал аж ахуй эрхэлж, цөөн тооны хүмүүс газар тариалан эрхлэн амьдардаг. Улаанбаатар хотын Налайх дүүргээс холгүй, 35 км зайтай, эндээс хэрэгцээт бараа материал, хүнс, төрөл бүрийн үйлчилгээг авах боломжтой.

Дэд бүтцийн хувьд Улаанбаатар-Сайншандын хатуу хучилттай автозамаас 18 км, Улаанбаатар-Замын-Үүдийн төмөр замын 9-р зөрлөгөөс 20 км зайд, Налайх-Багануурын 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам 20 орчим км зайтай, Өвөр Жанчивлангийн 10 кВ-ын дэд станц хүртэл 5 км, орд нь дэд бүтцийн маш таатай нөхцөлд байрлаж байна. Зам харилцааны хувьд жилийн аль ч улиралд авто хөсөг саадгүй зорчих боломжтой.

“Литиум сенчури” ХХК-ийн Уртын цагаан чулуут литийн ордын төсөл хэрэгжсэнээр орон нутгийн нийгэм-эдийн засагт дараах нөлөөллийг үзүүлэх боломжтой. Нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээг хийхдээ Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын баталсан 2023 оны 58 дугаар тогтоолоор баталсан 2 дугаар хавсралтын дагуу болон оноот үнэлгээний аргаар үнэлэв.

Хүснэгт 11. Болзошгүй эерэг нөлөөлөл

Эерэг нөлөөлөл	Тайлбар
Ажлын байр нэмэгдэнэ	Орон нутгийн иргэд уурхай, дэд бүтэц, хамгаалалт, үйлчилгээзэрэгт оролцох боломжтой
Орон нутгийн төсөв өснө	Ашигт малтмалын төлбөр, ААНОАТ, НӨАТ, НДШ зэргээсорлого төвлөрнө
Бизнес идэвхжих	Бараа материал, хүнс нийлүүлэгч, тээвэр, жижиг үйлчилгэээрхлэгчид шинэ боломж гаргана
Дэд бүтэц сайжирна	Эрчим хүч, зам, холбооны системд шууд ба шууд бус хөрөнгөоруулалт болно
Малчдад шинэ орлого бий болно	Түүхий эд нийлүүлэлт, хөдөлмөрийн зах зээлд оролцох шинэсуваг нээгдэнэ

Хүснэгт 12. Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Сөрөг нөлөөлөл	Болзошгүй үр дагавар
Хүн амын шилжилт	Хөдөөнөөс ирж суурьших хүмүүсийн тоо өсч, суурин хүн ам нэмэгдэнэ
Нийгмийн үйлчилгээний ачаалал	Эмнэлэг, сургууль, ус хангамж зэрэг үйлчилгээ ачаалал авч болзошгүй
Үнийн хөөрөгдөл, инфляц	Үйлчилгээ, барааны үнэ нэмэгдэх эрсдэлтэй
Соёлын өөрчлөлт, орчны дарамт	Суурин болон нүүдэлчдийн амьдралын хэв маяг зөрчилдөх магадлалтай
Хүйсийн тэнцвэргүй байдал	Уул уурхайн салбарт эрэгтэйчүүд давамгайлснаар нийгмийн бүтэц өөрчлөгдөх эрсдэлтэй

Хүснэгт 13. Нийгэм эдийн засагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ

№	Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийг үнэлэх үзүүлэлт								Нөлөөллийн түвшин
			H	A1	A2	A3	B1	B2	C	Σ	
1	Ажлын байр нэмэгдэх	Орон нутгийн залуусын хөдөлмөр эрхлэлт сайжирна	+1	2	2	3	2	1	3	+13	Дунд
		Хөдөлмөрийн чадавхи өснө	+1	1	2	1	1	2	2	+9	Дунд
		Улирлын бус тогтмол орлого бүрдэнэ	+1	1	2	3	1	1	2	+10	Дунд
2	Орон нутгийн төсөвт орлого төвлөрөх	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр, ААНОАТ, татвар, төлбөр хураамжийн хэлбэрээр төсөвт шууд орлого орно.	+1	2	2	3	3	2	2	+14	Их
		Дэд бүтэц, сургууль, цэцэрлэг, зам зэрэгт хөрөнгө оруулах боломж нэмэгдэнэ	+1	1	2	2	2	1	2	+10	Дунд
3	Худалдаа, үйлчилгээ, бизнесийн идэвхжил	Орон нутгийн жижиг бизнесүүд ашигтай ажиллах нөхцөл бүрдэнэ	+1	1	2	2	1	1	1	+8	Бага
		Тээвэр, түргэн хоол, дэлгүүр, авто засвар зэрэг орлого нэмэгдэнэ	+1	1	2	1	1	1	1	+7	Бага
		Иргэдийн хувийн орлого нэмэгдэнэ	+1	1	2	1	1	1	1	+7	Бага
4	Хүйсийн тэнцвэргүй байдал	Уул уурхайн салбарт эрэгтэйчүүд давамгайлснаар	-1	1	2	2	1	1	1	-8	Бага
5	Үнийн өсөлт	Барааны үнэ нэмэгдэх эрсдэл үүсэж болзошгүй	-1	1	2	1	1	1	1	-7	Бага

Дүгнэлт	Дунд
---------	------

Нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээг дүгнэхэд нийгэмд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл нь эмнэлэг, сургууль, ус хангамж зэрэг үйлчилгээ ачаалалтай болох, үйлчилгээ, барааны үнэ нэмэгдэх эрсдэл үүсэж болзошгүй, уул уурхайн салбарт эрэгтэйчүүд давамгайлснаар нийгмийн бүтэц өөрчлөгдөх эрсдэл үзүүлж болзошгүй байгаа бол нийгэмд үзүүлэх эерэг нөлөөлөл нь ажлын байр нэмэгдэх, орон нутгийн орлого өсөх, дэд бүтэц сайжрах зэрэг эерэг нөлөө үзүүлэхээр байна.

3.6 Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний нэгтгэл

“Литиум сенчури” ХХК-ийн Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутагт орших ордыг олборлох төслөөс байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэгт болох агаарын чанар, усан орчин, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөг, амьтны аймагт үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, нөлөөллийн эрчим, цар хүрээг суурь судалгаа болон хээрийн судалгааны хэмжилтийн мэдээ, лабораторийн дээж шинжилгээнд үндэслэн тодорхойлсныг нэгтгэн доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 14. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний нэгтгэл

Байгаль орчин	Нөлөөллийн эрчим, цар хүрээ					
	Эерэг			Сөрөг		
	Бага	Дунд	Их	Бага	Дунд	Их
Агаарын чанарт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	-	-	-	3	4	-
Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	-	-	-	3	4	-
Гадаргын болон газрын доорх усанд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	-	-	-	1	3	-
Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	-	-	-	1	3	-
Амьтны аймагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	-	-	-	3	2	-
Нийгэм эдийн засагт нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	3	4	1	2	-	-
Нийт	3	4	1	13	16	-
Дүгнэлт	Нийт үнэлгээний 21.6% нь эерэг, 78.4% нь сөрөг байгаа бол үүнээс 44.44% нь бага зэрэг сөрөг, 55.1% нь дунд зэрэг сөрөг гэсэн ангилалд байгааг үндэслэн уг төслөөс байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллийг “ДУНД” гэж үнэлсэн.					

4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАНГИЙН ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний үндсэн зорилго нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүсэх бүхий л сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд авч үзэн, холбогдох зардлыг бодитоор төлөвлөх, улмаар энэхүү төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжүүлэгч дагаж мөрдсөнөөр байгаль орчин, нийгмийн хамгааллын үүргээ хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

Төслийн үйл ажиллагаанаас төсөл хэрэгжих бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага байлгах, байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, тэдгээрийн үр дагаврыг хянах үүрэгтэй.

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутаг дэвсгэрт байрлах “Уртын цагаан чулуут литийн ордыг ил аргаар ашиглах” төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч төслийн хэрэгжүүлэх нийт хугацаанд энэхүү үнэлгээгээр тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийг арилгах бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж ажиллах үүрэгтэй.

БОМТ-ын үндсэн зорилгыг хангахын тулд төсөл хэрэгжүүлэгчийн санхүүгийн чадавхын хүрээнд нийгмийн хариуцлагыг өндөржүүлэхэд чиглэсэн дараах зорилтыг хангана. Үүнд:

1. БОМТ-нд тусгасан ажлын дараалал, түүнийг хийж гүйцэтгэснээр хүрэх үр дүнг нөхөн сэргээлтэд тавих шаардлагын хэмжээнд хүргэх;
2. БОМТ-ний хэрэгжилтийг төсөл хэрэгжүүлэгч өөрөө болон орон нутгийн оршин суугчдын зүгээс хэрхэн хянаж, харилцан хамаарал бүхий бодит үр дүнд хүрэх;
3. БОМТ-г зохих ёсоор хэрэгжүүлснээр төсөл хэрэгжүүлэгчийг хөндлөнгийн хяналт, шалгалтад бэлэн байлгах зэрэг нөхцөлүүдийг тодорхойлно;

Уг төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа төслийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй нөлөөллүүд дээр үндэслэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29 –ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалыг баримталсан болно. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ, тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, зэрэг ажлууд багтсан.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь:

- Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
- Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө /БОХТ/ нь төлөвлөж буй төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлж буй төслийг хэрэгжүүлэгч “Литиум сенчури” ХХК-аас заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм.

2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний ажилд нийт 98,800,000 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж тухайн ажлуудын хэмжээ, гарах дүн, хариуцах эзэн, баримталж ажиллах аргазүй, стандарт, холбогдох хууль тогтоомжийг тусгаж өгсөн.

Хүснэгт 15. 2025 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах хамгаалах арга хэмжээ	2,400
2.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	40,300
3.	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	12,500
4.	Орчны тохжилт цэцэрлэгжүүлэлт, нөхөн сэргээлтийн зардал	13,000
5.	БОМТ-ний хэрэгжүүлэх удирдлага зохион	-
6.	байгуулалтын төлөвлөгөө	3,800
Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний нийт зардал		98800.0

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 16. Төслийн сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ

0	1	2	3	4	5	6	7
№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нэгж үнэ, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Хууль эрх зүйн шаардлага
Агаар орчин							
1	Хөрс хуулалт, барилга байгууламж барих, олборлох, овоолго үүсгэх зэргээр тоосжилт үүсэж төсөл хэрэгжих орчны агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлнө.	Уурхайн авто замуудыг болон олборлолтын талбайн тоосжилтыг бууруулахын тулд усалгаа хийсэн	Уурхайн зам, олборлолтын талбай	Үйл ажиллагааны зардал	Өдөр бүр	MNS ISO 4227:2002 , “Хүрээлэн буй орчны агаарын чанарын хяналтын төлөвлөгөө”, MNS 4585-2016 , “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага”, MNS 5885:2008 , “Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага”, MNS 6063:2010 , “Агаарын чанар, хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ”,	
2	Тээврийн хэрэгсэл, хүнд даацын машин механизмын хөдөлгөөний нөлөөгөөр тоосжилт үүсэж агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлөх	Хурдны хязгаар тогтоож, тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулсан. Агаарт тоос их хэмжээгээр дэгдсэн үед болон баяжмал буулгах ачих үед хөдөлмөр хамгааллийн хувцас хэрэглэлээ хэрэглэх талаар анхааруулах самбар байрлуулж, сургалт явуулсан	Уурхайн дотоод замын шаардлагатай хэсгүүдэд байршуулсан	2000.0	2025 онд		
3		Уурхайн талбай дахь замын сүлжээг сайжруулсан шороон зам болгох, шороон замыг дагтаршуулсан	Уурхайн дотоод зам	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	2025 онд		
4	Хүнд машин механизм засварын газар, машины зогсоол дахь машин, техникууд агаар орчныг бохирдуулах	Тээврийн хэрэгсэл, хүнд машин механизмаас ялгарах хорт утааг стандартын түвшинд байхад хяналт тавьж, үүсэх ахуйн хог хаягдлыг зохих ангиллын дагуу ангилж зохих хаягдлын цэгт хаяж, шатаагаагүй.	Уурхайд ашиглагдаж буй нийт тээврийн хэрэгсэл, хүнд машин механизм	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	Сард нэг удаа		
5		Уурхайн үйл ажиллагаа болон барилгын ажилд ашиглагдаж байгаа бүх тээврийн хэрэгсэл, хүнд машин механизм, техникийг тогтмол үзлэгт хамруулах, засвар үйлчилгээг тогтмол хийх					
6	Агаарын шинжилгээ	Төв аймгийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв, Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид хандаж төслийн талбайгаас дээж авч шинжилгээ хийлгэсэн	Төслийн талбайн шаардлагатай байршлуудад	Орчны хяналт шинжилгээний зардалд тусгагдсан	2025 онд		

0	1	2	3	4	5	6	7
Усны нөөц, чанар							
7	Уурхайн үйл ажиллагааны улмаас газрын доорх усны түвшин буурах	Ахуйн хэрэглээнээс гарах бохир усыг цэвэршүүлэн ногоон байгууламжийн усалгаанд ашигласан	Үйл ажиллагааны хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	2025 онд	“Усны тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгыг баримталж ажиллах MNS 0899-1992 , “Унд, ахуйн зориулалттай усны төвлөрсөн хангамжийн эх булгийг сонгох журам, эрүүл ахуйн шаардлага” MNS 0900-2018 , “Ундны усны чанарын стандарт” Ус ашигласны төлбөр (Засгийн газрын 2005 оны 7-р тогтоол) MNS 4943-2018 , “Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус”	
8		Ус ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтэд зааснаас бусад зориулалтаар ус ашиглах, төлбөр хураамжийг хугацаанд нь төлөхгүй байх зэрэг Усны тухай хууль тогтоомж зөрчсөн үйлдэл гаргахгүй байх тал дээр хяналт тавьж ажилласан.	Үйл ажиллагааны хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	2025 онд		
9		Ус ашиглах гэрээ байгуулж, ус ашиглалтын төлбөрийг гэрээний дагуу тооцож, тогтоосон хугацаанд нь төлсөн	Үйл ажиллагааны хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	2025 онд		
10		Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй байдлаар ашиглах шаардлагын хүрээнд ариун цэврийн өрөө, шүршүүр мэдрэгчтэй төхөөрөмж суурилуулж усыг хэмнэх, үр ашигтай хэрэглэх талаар ухуулга, сурталчилгааг ажилчдад өгч байсан.	Ариун цэврийн өрөөнд	400,0	2025 онд		
11	Усны шинжилгээ	Төв аймгийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв, Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид хандаж төслийн талбайгаас дээж авч шинжилгээ хийлгэсэн	Төслийн талбайн шаардлагатай байршлуудад	Орчны хяналт шинжилгээний зардалд тусгагдсан	2025 онд		
Хөрсөн бүрхэвч болон газрын гадарга							
12	Ил уурхай, овоолго болон бусад холбогдох байгууламжийн үйл ажиллагааны улмаас газрын хэлбэр, төрхөд өөрчлөлт орох, газрын хэвлий эвдрэх	Аливаа газар хөндөх үйл ажиллагааны үед үржил шимт хөрсийг урьдчилан 0.2-0.35 м-ийн зузаантайгаар хуулж шимт хөрсний овоолго тусд нь үүсгэсэн.	Уурхайн үйл ажиллагааны хүрээнд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	2025 онд	MNS 3985:1987 Байгаль хамгаалал. Хөрс. Ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр төрөл. MNS 5850:2006 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ.	
		Шимт, шимэрхэг хөрсний овоолгуудын байршил, хэмжээг бүртгэх, газарзүйн мэдээллийг зурагжуулсан	Уурхайн үйл ажиллагааны хүрээнд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	2025 онд		
13		Шимт болон шимт хөрсийг алдагдахаас хамгаалах арга хэмжээг зохион байгуулах, хадгалах талбайг зөв сонгох, овоолгыг зөв үүсгэхэд хяналт тавьж ажилласан (3 метрээс өндөргүй овоолох)	Уурхайн байршилд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	2025 онд		

0	1	2	3	4	5	6	7
14	Уул уурхайн үйл ажиллагааны явцад хүнд даацын техник тоног төхөөрөмжийн хөдөлгөөнөөр хөрсний элэгдэл, эвдрэл нэмэгдэх, доройтох, талхлагдах,	Уурхайн талбай дахь замын сүлжээг сайжруулсан шороон зам болгох, шороон замыг дагтаршуулсан	Уурхайн дотоод төв замууд	Агаарын чанарын хэсэгт тусгагдсан	2025 онд		
15		Ашиглалтын явцад зөвхөн технологийн процессуудад зайлшгүй шаардлагатай замуудыг байгуулан, маршрутыг тогтоож, онц шаардлагагүй олон салаа зам гарч газрын гадарга эвдэгдэхээс сэргийлсэн	Уурхайн дотоод төв замууд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	2025 онд		
16	Шатах, тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн, хөрсөнд нэвчих, хөрс бохирдох	Нефтийн бүтээгдэхүүн хадгалах технологийн горимыг чанд даган мөрдөж ажиллах, асгаралт болсон тохиолдолд саармагжуулах арга хэмжээг авах, саармагжуулах хэрэгслийг төслийн талбайд байршуулсан	Шатахуун түгээх станц, засварын газар, авто зогсоол	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	2025 онд		
17		Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх дотоод журам боловсруулж, асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх асгаралт гарсан тохиолдолд иж бүрдлийг хэрхэн ашиглах талаар сургалтыг тогтмол явуулсан	Төслийн талбайн шаардлагатай байршлуудад	Сургалтын зардлаар	2025 онд		
18	Хөрсний шинжилгээ	Төв аймгийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв, Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид хандаж төслийн талбайгаас дээж авч шинжилгээ хийлгэсэн	Төслийн талбайн шаардлагатай байршлуудад	Орчны хяналт шинжилгээний зардалд тусгагдсан	2025 онд		
Ургамлан бүрхэвч, зэрлэг ан амьтан болон мал сүрэгт							
19	Уурхайн үйл ажиллагаанаас шууд эвдрэлд орох ба үржил шимт хөрс хуулах ажил хийгдэх тул ургамлан нөмрөг шууд устах	Уурхай ашиглалтын дараагаар биологийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэх	Тухайн байршилд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	2025 онд	MNS 5918:2008, “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага” MNS 5918:2008, Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээх MNS 5914:2008 Уул уурхайн үйлдвэрлэлд өртөн эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх MNS 5914:2008 стандарт	
20	Уурхайн машин техникээс гарах тоос, утаа, олон төрлийн хүнд элементүүд тухайн орчныхоо 15-50м зай доторх ургамлан нөмрөгийн фотосинтезийн идэвхтэй туяа шингээлтийг бууруулах	Уурхайн авто замуудыг дулааны улиралд болон тоос ихээр босох үеүдэд усалгаа хийж, чийгшүүлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх	Төслийн талбай дахь замуудад	Агаарын чанарын хэсэгт тусгагдсан	2025 онд		
Амьтны аймаг							
21	Дуу чимээ, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, гэрлийн нөлөөгөөр	Зэрлэг ан амьтдын судалгаа хийж, тэдгээрийн амьдрах орчныг хамгаалах	Төслийн талбайн ойр орчимд	Орчны хяналт шинжилгээний зардалд	2025 онд	2019 оны 12 сарын 11 өдөр УУХҮС, НХС-ын	

0	1	2	3	4	5	6	7
	байршиж буй газар нутгаасаа үргэх, дайжих, амьдрах орчны шууд хомсдол хуваагдалд орох	талаар дүгнэлт гаргах		тусгагдсан			хамтарсан А/231 А/368 дугаарт тушаалаар батлагдсан “Ил уурхайн аюулгүй байдлын дүрэм” болон “Хог хаягдлын тухай хууль”, “Байгаль орчны тухай хууль”
22		Ховор болон нэн ховор амьтад, тэдгээрийн нүүдэл, шилжилт хөдөлгөөний ажиглалт, судалгаанд үндэслэн замуудын зэрлэг амьтад ихээр гардаг, эрсдэл өндөртэй хэсгүүдийг үнэлж, шаардлагатай тохиолдолд хурдны хязгаарыг бууруулж, анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээг байрлуулах	Төслийн талбайн ойр орчимд болон замын дагуу	35,0	175,0	2025	
23	Амьтад тээврийн хэрэгсэлд дайруулах, хууль бус агнуур	Хууль бусаар амьтан агнах, ургамал түүх, тэдгээрийн гаралтай түүхий эдийг ашиглахыг хориглох тухай ажилчдад мэдээлэл өгөх, сургалт зохион байгуулах	Уурхайн ажилчид	Сургалтын зардлаар		2025	
24	Уурхайн ухмал, карьерт амьтан унаж үхэх, гэмтэх	Нөхөн сэргээлтийг богино хугацаанд хийх, боломжгүй тохиолдолд хайс, хашлага хийх	Төслийн талбайд	Сургалтын зардлаар		2025 онд	
НИЙТ (мян.төг)						2400,0	

6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Монгол улсын ерөнхийлөгчийн 2021 оны 10 дугаар сарын 04-ний өдрийн 58 дугаар зарлигаар Эх дэлхий, байгаль орчноо хайрлан зохицон амьдрах Монгол уламжлал, зан заншлаа эрхэмлэн, дэлхийн уур амьсгалын өөрчлөлтийн нөлөөллийг бууруулах, ой, усны нөөцийг хамгаалж, нэмэгдүүлэх экологийн тэнцвэрт байдлыг хангах зорилгоор “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг санаачлан өрнүүлж байгаа билээ. Энэхүү хөдөлгөөний хүрээнд “Литиум сенчури” ХХК нь MV-022910 тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд Төв аймгийн Эрдэнэ сумын ЗДТГ - аас зааж өгсөн Тамган баг (Өвөржанчивлан суурин) -ийн төвд 400 ширхэг бургас мод, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Эрдэнэ сумын мод тариалалтын талбайд нийт 100 ширхэг бургас модыг мэргэжлийн байгууллагаар тариулсан.

Хүснэгт 17. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Ногоон байгууламж	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд холбогдох төрийн байгууллагуудтай хамтран, газар заалган мод тарьсан	ш	400	25.0	10000,0	2025 онд	MNS 5917:2008 MNS 5915 : 2008
2		Ургалтад анхаарал, хяналт тавих, услах арга хэмжээг авч ажилласан	ш	6	500.0	3000.0	2025 онд	
3	Нөхөн сэргээлтийн зардал	Техникийн нөхөн сэргээлт	га	-	-	-	Олборлолтын үйл ажиллагаа дуусаагүй	
		2025 оны төлөвлөгөөний нийт зардал					13000,0 мян.төг	

7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Уул уурхайн үйл ажиллагааны дараа нөхөн сэргээлтийг маш сайн хийсэн ч нөлөөлөл ямар нэг хэлбэрээр үлддэг. Тэрхүү нөлөөллийг бууруулах олон арга байдгийн нэг нь дүйцүүлэн хамгаалах үйл ажиллагаа юм.

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ гэдэг нь байгалийн газарзүйн тогтцын хувьд төсөөтэй газар нутгийг сонгон авч биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, сайжруулахад чиглэсэн хамгааллын менежментийн багц арга хэмжээ юм. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлсний үр дүнд тухайн газрын биологийн олон янз байдал хэвийн нөхцөлөөс илүүтэйгээр сайжирсан байх нь дүйцүүлэн хамгааллын эцсийн үр дүн болно. “Литиум сенчури” ХХК нь MV-022910 тусгай зөвшөөрлийн хүрээнд Төв аймгийн Эрдэнэ сумын ЗДТГ -аас зааж өгсөн Тамган баг (Өвөржанчивлан суурин) -ийн төвд 400 ширхэг бургас мод, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Эрдэнэ сумын мод тариалалтын талбайд нийт 100 ширхэг бургас модыг мэргэжлийн байгууллагаар тариулсан.

Хүснэгт 18. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний хүрээ, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал Төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд мод тарьсан	Төв аймгийн Эрдэнэ сумын мод тариалхаар тохижуулсан, хашаатай, худагтай талбайд модыг тарьсан	Төв аймгийн Эрдэнэ сумын ЗДТГ тай хамтран сонгосон	100	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тухайн жилд

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Литиум сенчури” ХХК-ны Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутаг дэвсгэрт хэрэгжих Уртын цагаан чулуут жоншны орд ашиглах төслийн талбайн үйлдвэрлэлийн болон эрчимтэй сөрөг нөлөөллийн бүсэд орших иргэд, айл өрхүүд байхгүй учир нүүлгэн суурьшуулах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулаагүй, нүүлгэн шилжүүлэх болон нөхөн олговор хийгээгүй.

9. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Уурхайн ашиглалтын талбай орчимд хийгдсэн судалгаагаар ямар нэгэн археологи, палеонтологийн олдвор бүртгэгдээгүй. Гэвч уурхайн газар шорооны ажлын явцад соёлын өв олдхыг үгүйсгэж болохгүй. Тиймээс уурхай үйл ажиллагааны явцад соёлын өв олдсон тохиолдолд соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 30.4-т заасны дагуу олдворыг илрүүлсэн өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор сум, дүүргийн бүртгэл мэдээллийн санд заавал бүртгүүлнэ.

Хүснэгт 19. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Археологийн дурсгал	Хэрэв уурхайн үйл ажиллагааны үед Археологийн болон палеонтологийн ховор түүхийн дурсгалт олдворууд гарч ирвэл төрийн холбогдох байгууллагуудад заавал мэдэгдэх ёстой.	Уурхайн ашиглалтын нийт талбайн хэмжээнд	-	Тухайн үед нь шийдэх		Үйл ажиллагааны турш	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль /2014 оны 05 сарын 15-ны өдрийн шинэчилсэн найруулга/, Бусад холбогдох салбарын яамнаас гаргасан дүрэм журмууд
2	Палеонтологийн дурсгал							
	Нийт					-		

10. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 20. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

0	1	2	3	4	5	6	7	8
№	Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Болзошгүй осол, саатал, химийн бодис асгарах, техник технологийн дуу чимээ, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Техник, технологийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгалт хийж, хяналт тавьсан.	Төслийн талбай барилга байгууламж	2000.0		Улирал бүр		Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль -Галын аюулгүй байдлын тухай /шинэчилсэн найруулга/-MNS 5566:2020 Аж ахуйн нэгж, байгууллага, барилга байгууламжид гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн зайлшгүй байх шаардлага, норм -MNS 6470 :2014 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Химийн хорт болон аюултай бодис, бүтээгдэхүүний агуулах. Ерөнхий шаардлага
2		Шатах тослох материал, шатахуун асгарах, алдагдах үед ашиглах нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, хоосон сав, бортого, бортого онгойлгогч, наалддаг шошго, металл юүлүүр, хүрз, хогийн шүүр, хориглох тэмдэг болон тууз зэрэг багаж хэрэгслийг хангасан	Төслийн талбайд, ШТС орчимд	5000.0		Тогтмол		
3		Ажилчдад хор тайлах бүтээгдэхүүн олгож ажилласан /витаминжуулсан ундаа, сүү/	Бүх ажилчдад	Үйл ажиллагааны зардалд		Улирал бүр		
4		Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт, зохион байгуулсан	Бүх ажилчдад	500.0		Жилд 1 удаа		
5		Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх тусгай бүдүүвч схем боловсруулан батлуулж, гал унтраах хэрэгслээр бүрэн хангасан	Төслийн хүрээнд	5000.0		Жилд 1 удаа		

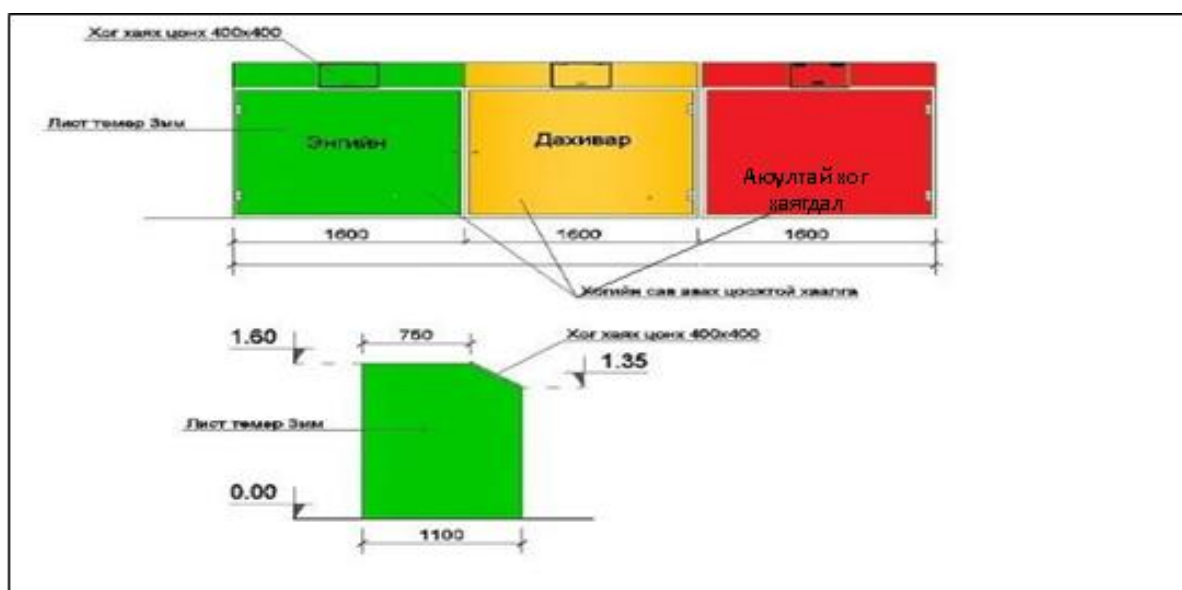
0	1	2	3	4	5	6	7	8
6		Нийт ажилчидад байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулж, холбогдох дүүргийн байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажилласан	Бүх ажилчдад	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө			Жилд 1 удаа	
7		Ажилчдыг ХХАА-ны багаж, хувцас хэрэгслээр хангасан	Бүх ажилчдад	Дотоод зардлаар			Улирал бүрийн хувцас	
8		Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэг хамруулж байсан	Бүх ажилчдад	Дотоод зардлаар			Жилд 1 удаа	
2025 оны осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал				12500,0				

11. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хог хаягдлын менежмент гэдэг нь хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд хог хаягдлаас үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хог хаягдлын эх үүсвэрийг бууруулах, ангилан ялгах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, устгах бүхий л процессыг хянаж сайжруулах зохион байгуулалтын арга хэмжээ юм.

Эзэмшил газрынхаа ойр орчны цэвэрлэгээг тогтмол хийх, үйл ажиллагааны явцад үүсэх хог хаягдлыг тогтоосон цэгт хуримтлуулж тогтмол хугацаанд зайлуулах, ангилан ялгаж дахин ашиглах боломжтой хаягдлыг ашиглах, аливаа зүйлээр бохирдсон хог хаягдлыг саармагжуулах, галын аюулаас хамгаалах, хадгалалт хамгаалалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажилласан.

Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгаж хадгалахдаа хогийн сав болон хогийн цэгийг өнгөөр ялгаж зургаар тэмдэгжүүлснээр хуурай хог хаягдлыг стандартын дагуу ачиж, тээвэрлэх хадгалах нөхцөл бүрдэхээс гадна байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй бохирдолгүй амьдрах нөхцөл бололцоо бий болох юм.

Зураг 3. Хог хаягдлын цэгийн шийдэл

Төслийн талбайд байгуулах Хог хаягдлын цэгийг Зураг 3-д заасны дагуу битүүмжлэлтэй, цоожтой лист төмрөөр хийгдсэн хогын савыг байрлуулсан ба хог хаягдлыг энгийн, дахивар, аюултай хог хаягдал зэрэг 3 ангилан ялгаж байна.

Хүснэгт 21. Ангилан ялгах хог хаягдлууд

Энгийн хог хаягдал	Дахивар хог хаягдал	Аюултай хог хаягдал
--------------------	---------------------	---------------------

✓ Хоолны үлдэгдэл; ✓ Хүнсний ногоо, жимсний хальс, үлдэгдэл; ✓ Яс; ✓ Хэрэглэсэн хүнсний тос ✓ Аюултай болон дахин боловсруулах хог хаягдлаас бусад хог хаягдал	✓ Цаас /хэт бохирдоогүй сонин, сэтгүүл, дэвтэр, бичгийн цаас,төрөл бүрийн боодлын цаас,картон цаас, сүү, жүүсний тетрапак савлагаа/ ✓ Хуванцар /төрөл бүрийн ус,ундааны хуванцар сав, 0,025 мм-ээс дээш зузаантай гялгар уут, баглаа боодол кетчуп, ургамлын тос, бие угаагч шингэн, шампунь, угаалгын шингэний хуванцар сав, гм/ ✓ Хөнгөн цагаан, төмөр, метал, зэс, гууль, тэдгээрээр хийсэн зүйл; ✓ Шил /хүнсний болон бүх төрлийн шилэн сав, шилэн эдлэл/; ✓ Лааз; ✓ Мод, модон эдлэлийн хаягдал; ✓ Хувцас, даавуун эдлэл; Савхи, резин; Өвс, мод.	Аюултай хог хаягдал гэж амьтан, ургамлыг өвчлүүлэх, гэмтээх, тэдгээрийн үр удамд хор хөнөөл учруулах болон байгаль орчны хэвийн төлөв байдалд сөрөг нөлөөтэй хортой, идэмхий, исэлдүүлэгч, шатамхай, дэлбэрэх хог хаягдлыг хэлнэ.Иймд төслийн талбайн машин засварын цехийн үйл ажиллагаанаас гарч буй нефть болон газрын тосны бүтээгдэхүүн агуулж буй сав, савны цэвэрлэгэнд ашигласан цэвэрлэгээний материал, тос тосон бүтээгдэхүүн агуулж буй савны хаягдлыг энэ цэгт төвлөрүүлж Хог хаягдал тээвэрлэх машинд ачуулж тусгай цэгт хүргүүлнэ.
--	--	---

Төслийн үйл ажиллагаанаас хатуу, шингэн хог хаягдал гарах ба тус бүрд нь тохирсон арга хэмжээг авч ажиллахдаа төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох хог хаягдал хэмжээг гэх, түүнийг дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах 4R зарчмыг баримтлан ажилласан. Хог хаягдлын сөрөг нөлөөлөл болон түүний хэмжээг бууруулахад доорх арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн.

Хүснэгт 22. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Ахуйн	Хог хаягдлын менежментийг зохистой төлөвлөн үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх буюу 4R зарчмыг баримтлан ажилласан / Refuse rethink-хэрэггүй худалдан авалт хийхээс татгалзах, Reduce-хаягдлаа багасгах, Reuse-дахин ашиглах, дахин боловсруулах, Recycle-дахин боловсруулах, Recovery rot-сэргээх, засах /	Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдал		Дотоод төлөвлөлт			Төсөл хэрэгжих хугацаанд	Хог хаягдлын тухай хууль; MNS 5344 : 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага; Засгийн газрын 2018 оны 116 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт. Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх, тайлагнах журам, Төв аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын 2019 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн 9/8 дугаар тогтоолоор баталсан “Энгийн хог хаягдлыг цэвэрлэх, ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам”
2		3 тасалгаат хогийн савыг байрлуулсан		ш	300.0	1	300.0	Төсөл хэрэгжих хугацаанд	
3		Хог хаягдал түр хадгалах цэг орчимд тогтмол ариутгал, цэвэрлэгээ хийсэн		ш	Дотоод төлөвлөлт	-	-	Төсөл хэрэгжих хугацаанд	
4	Шингэн хог хаягдал	Септик систем суурилуулах	Ажилдчын кемп, уурхайн тосгон орчимд		40000.0		-	2025 онд	
5	Аюултай хог хаягдал	Засвар, хяналтын ажлын үеэр хэрэглэсэн тос	Төслийн талбай	Удаа	Гэрээнд заасан	2	Үйл ажиллагааны	2025 онд	

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		тосолгооны сав, цэвэрлэгээний бодис, эд анги дугуй зэргийг хог хаягдлыг ангилан ялгах журмын дагуу түр хадгалан, тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагад өгөх			дүнгээр		зардалд тусгах		
2025 ОНЫ ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ								40300,0	

12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэх бөгөөд орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт төслийн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж байгаа өөрчлөлтийг хянах, шинжилгээ хийх, үр дүнг тайлагнах, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэлбэр, шаардагдах хөрөнгө, зардал, хугацааг тодорхойлон тусгахаар хуульчлагдсан байна. Хуулийн дээрх заалтыг удирдлага болгон төсөл хэрэгжүүлэх явцад “Литиус сенчури” ХХК-аас байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ болон байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, тухайн орчинд төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан гарсан өөрчлөлтүүдийг тодорхойлох, хянах зорилгоор зайлшгүй хянаж байх үзүүлэлтүүд, түүний тодорхойлолт, хуваарь, баримтлах стандарт, аргачлал, зардлыг тодорхойлон Байгаль орчин ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2014 оны 04-дүгээр сарын 10-ны өдрийн А-117 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”, “Байгаль орчны стратегийн болон хуримтлах нөлөөллийн үнэлгээ хийх аргачлал”-ийн 4-р хэсэг болох Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлалд заасны дагуу байгалийн бүрдэл тус бүрээр энэхүү орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг (ОХШХ) боловсруулсан. Төв аймгийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв, Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид хандаж төслийн талбайгаас дээж авч шинжилгээ хийлгэсэн.

Хүснэгт 23. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналт шинжилгээ хийх байршил	Хугацаа ба давтамж	Зардал /мян.төг/	Нийт зардал (мян.төг)	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1. АГААРЫН ЧАНАР						
1.1	Агаарын бохирдлын шинжилгээ	Мониторингийн цэг	Агаарын найрлага: жилд 4 удаа	300.0	жилд 4 Удаа * 5 цэг НИЙТ 6,000.0	- MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага - Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага - MNS 3113:1981 Агаар мандал. Агаарын бохирдуулах бодисыг тодорхойлох аргад тавигдах ерөнхий шаардлага

1.2	Ажлын байрны дотоод орчны агаарын шинжилгээ	Ажилчдын байр,лаборатори зэрэг ажлын байранд	Агаар дахь хорт бодис	300.0	жилд 4 удаа * 4цэг НИЙТ 6,000.0	MNS 4990:2023 Хөдөлмөрийн аюулгүйбайдал, эрүүл мэнд Хөдөлмөрийн эрүүл ахуй. Ажлын байрны агаар дахьхорт бодисыг хэмжихэд тавих ерөнхий шаардлага, зөвшөөрөх дээд хэмжээ.
				12,000.0 мян.төг		
2. УСНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ						
2.1	Усны ерөнхий шинжилгээ	Унд ахуйн уснаас	Жилд 4 удаа	200.0*3 худаг	4 удаа НИЙТ 2,400.0	- MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар.Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж - MNS 0900:2018 Хүрээлэн буй орчин.Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ - MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус.Ерөнхий шаардлага
2.2	Химийн шинжилгээ	Унд ахуйн уснаас	Жилд 4 удаа	200.0*3худаг	4удаа НИЙТ 2,400.0	
2.3	Микробиологийн шинжилгээ	Унд ахуйн уснаас	Жилд 4 удаа	200.0*3худаг	4удаа НИЙТ 2,400.0	
2.4	Саарал ус	Ахуйн бохир цэвэрлэх байгууламжаас	Жил 2 удаа	200.0	2удаа НИЙТ 400.0	
				7,600.0 мян.төг		
3. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ						
3.1	Хөрсний хими физик шинж чанар, шинжилгээг	Мониторингийнцэг, хог хаягдлын цэг	Жилд 4 удаа, 8 цэгт	50.0	жилд 4 удаа * 4цэг НИЙТ 800.0	- MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээнддээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлага - MNS 3675:1984 Хөрсний органикбодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга MNS 7050:2008 Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөхдээд хэмжээ
3.2	Хүнд металлын шинжилгээ	Ахуйн, шатах тослох материалын хогхаягдлын цэг, хаягдлын далан	Жилд 4 удаа, 4 цэг	200.0	4 удаа* 4 цэг НИЙТ 3,200.0	
3.3	Нянгийн шинжилгээ	Мониторингийн1 цэг, ахуйн бохир цэвэрлэхбайгууламж орчим	Жилд 2 удаа 2 цэгт	200.0	4 удаа* 4 цэг НИЙТ 3,200.0	
				7,200.0 мян.төг		
Нийт ОХШ зардал				26,800.0		

13. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 24. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Хугацаа, давтамж	Зардал /мян.төг/	Хариуцах албан тушаалтан
Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож, шинэчлэн засварласан	2025 он	Дотоод төлөвлөлтөөр	Төсөл хэрэгжүүлэгч
Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг зохион байгуулж, холбогдох байгаль орчны алба болон байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажилласан	2025 он	500.0	
Ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинарыг тогтмол зохион байгуулж, Төслийн ажилтан тус бүрийг болзошгүй ослын үед ажиллах сургалтад хамруулсан	2025 он /4,9 сар/	1000.0	
Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг байгаль орчны газарт хүргэн өгнө	Жил бүрийн 12 сард	300.0	
Байгаль хамгаалахад аймаг, сумын холбогдох ажилтнуудын оролцоог идэвхжүүлж,уулзалт зөвлөгөөг жил бүр зохион байгуулж, тэдний санал зөвлөмжийг сонсож хэрэгжүүлж ажилласан	2025 он	500.0	
Ариун цэвэр, эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны чиглэлээр сургалтыг системтэй зохион байгуулсан	2025 он	Дотоод төлөвлөлтөөр	
Ослын үед болон шаардлагатай үед ажилчдад цаг алдалгүй эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх анхны тусламжийн эмийн санг бэлдсэн	2025 он	500,0	
Орон нутгийн засаг захиргаанаас зааж өгсөн талбайд 1-2 м өндөртэй мод тарьж ногоон байгууламж байгуулсан.	2025 он	1000.0	
Удирдлага, зохион байгуулалтын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт зардал		3,800.0	

14. НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 25. Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Байгаль Уур Амьсгалын Өөрчлөлтийн яам	БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны БОМТ-ний төсөлтэй хамтатган ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллагад хүргүүлнэ	Тухайн жил төлөвлөсөн ажлаа хэрхэн гүйцэтгэсэн түүний үр дүнг өгүүлбэрээр илэрхийлсэн текст байна. Тухайн текст нь ажлын гүйцэтгэл, үр дүнтэй холбоотой фото зургаар баталгаажсан байна	Жил бүрийн 12 дугаар сарын 01-ээс өмнө	Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	Удирдлага болон Байгаль орчны мэргэжилтэн Байгаль орчны мэргэжилтэн болон ХАБЭА	Улаанбаатар хот
2	Төв аймгийн Байгаль орчны газар	Тайлангийн эх хувь болон цахим хэлбэрээр албан бичгийн хамт		Жил бүрийн 11 дүгээр сарын 01-ээс өмнө			Төв аймаг

15. ХАВСРАЛТ

Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын
2020 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/54
дүгээр тушаалын 02 дугаар хавсралт
Маягт 7.8.1

**ТӨВ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ, БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Төв аймаг, Зуунмод сум 6-р баг
Утас 70273864, 88307506
E-mail

СОРИЛЫН ТАЙЛАН

Дугаар он, сорьцын бүртгэлийн код №
Сорьц ирүүлсэн байгууллагын нэр, хаяг
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал
Сорьц авсан аймаг, сум, газрын нэр
Сорьцын төрөл, хэмжээ, тоо
Сорьц авсан огноо
Лабораторид ирсэн огноо
Шинжилгээ хийсэн огноо
Хуудасны тоо
Хэвлэсэн огноо

2025. 31,32
"Литиум сенчури" ХХК
Ч.Саранхүү техникч
Төв аймаг Эрдэнэ сум
Хөрс, 0.5 гр 2 дээж
2025.09.19
2025.09.19
2025.09.25
1/1
2025.09.02

Шинжилгээний дүн

№	Үзүүлэлт	Шинжилсэн аргын стандарт MNS	Хэмжих нэгж	Сорьц авсан цэг	
				N:47°36'15.20 E107°30'47.40"	N:47°35'53.90 E107°31'20.27"
1	Чийг %	MNS 3310:1991	мг/кг	8.17	8.14
2	pH- усан орчин		мг/кг	1.06	1.03
3	Ялзмаг		мг/кг	0.28	0.02
4	NH ₄ аммоний азот		мг/кг	53.47	36.89
5	NO ₃ - нитрат		мг/кг	3.434	2.966
6	PO ₄ - фосфор		мг/кг	3.680	15.454
7	SO ₄ - сульфат		мг/кг	277.3	50.6

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:

Ахлах техникч..... Ч.Саранхүү /
(гарын үсэг) (нэр)

Хянасан : Лабораторийн эрхлэгч..... Н.Оронбат /
(гарын үсэг) (нэр)

Хуудбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын
2020 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/54
дүгээр тушаалын 02 дугаар хавсралт
Маягт 7.8.1

**ТӨВ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ, БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Төв аймаг, Зуунмод сум 6-р баг
Утас 70273864, 88307506
E-mail

СОРИЛЫН ТАЙЛАН

Дугаар он, сорьцын бүртгэлийн код №
Сорьц ирүүлсэн байгууллагын нэр, хаяг
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал
Сорьц авсан аймаг, сум, газрын нэр
Сорьцын төрөл, хэмжээ, тоо
Сорьц авсан огноо
Лабораторид ирсэн огноо
Шинжилгээ хийсэн огноо
Хуудасны тоо
Хэвлэсэн огноо

2025. 20,21
"Литиум сенчури" ХХК
Ч.Саранхүү техникч
Төв аймаг Эрдэнэ сум
Агаар, 2 дээж
2025.09.19
2025.09.19
2025.09.20
1/1
2025.10.02

Шинжилгээний дүн

№	Үзүүлэлт	Шинжилсэн аргын стандарт MNS	Хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж MNS 4585:2016	Сорьц авсан цэг	
					N:47°36'5.07 E107°31'9.10"	N:47°36'4.72 E107°32'9.04"
1	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /	MNS 0017-2-12:2021	мг/м ³	0.450	0.003	0.003
2	Азотын давхар исэл /NO ₂ /	MNS 0017-2-511:2021	мг/м ³	0.200	0.013	0.020

Шинжилгээний дүнг агаарын чанарын стандарттай харьцуулан гаргахад стандарт хэмжээнээс
давсан үзүүлэлтгүй байна.

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:

Агаарын ахлах техникч / Ч. Саранхүү /
(гарын үсэг) (нэр)

Хянасан :Лабораторийн эрхлэгч..... / Н.Оронбат /
(гарын үсэг) (нэр)

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын
2020 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/54
дүгээр тушаалын 02 дугаар хавсралт
Маягт 7.8.1

**ТӨВ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ, БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Төв аймаг, Зуунмод сум 6-р баг
Утас 70273864, 88307506
E-mail

СОРИЛЫН ТАЙЛАН

Дугаар он, сорьцын бүртгэлийн код №	2025. 22,23
Сорьц ирүүлсэн байгууллагын нэр, хаяг	"Литиум сенчури" ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал	Ч.Саранхүү техникч
Сорьц авсан аймаг, сум, газрын нэр	Төв аймаг Эрдэнэ сум
Сорьцын төрөл, хэмжээ, тоо	Агаар, 2 дээж
Сорьц авсан огноо	2025.09.19
Лабораторид ирсэн огноо	2025.09.19
Шинжилгээ хийсэн огноо	2025.09.20
Хуудасны тоо	1/2
Хэвлэсэн огноо	2025.10.02

Шинжилгээний дүн

№	Үзүүлэлт	Шинжилсэн аргын стандарт MNS	Хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж MNS 4585:2016	Сорьц авсан цэг	
					N:47°35'30.27 E107°31'17.32"	N:47°35'30.45 E107°32'3.78"
1	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /	MNS 0017-2-12:2021	мг/м ³	0.450	0.005	0.004
2	Азотын давхар исэл /NO ₂ /	MNS 0017-2-511:2021	мг/м ³	0.200	0.018	0.013

Шинжилгээний дүнг агаарын чанарын стандарттай харьцуулан гаргахад стандарт хэмжээнээс давсан үзүүлэлтгүй байна.

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:

Агаарын ахлах техникч Ч. Саранхүү /
(гарын үсэг) (нэр)

Хянасан : Лабораторийн эрхлэгч Н.Оронбат /
(гарын үсэг) (нэр)

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын
2020 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/54
дүгээр тушаалын 02 дугаар хавсралт
Маягт 7.8.1

**ТӨВ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ, БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Төв аймаг, Зуунмод сум 6-р баг
Утас 70273864, 88307506
E-mail

СОРИЛЫН ТАЙЛАН

Дугаар он, сорьцын бүртгэлийн код №
Сорьц ирүүлсэн байгууллагын нэр, хаяг
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал
Сорьц авсан аймаг, сум, газрын нэр
Сорьцын төрөл, хэмжээ, тоо
Сорьц авсан огноо
Лабораторид ирсэн огноо
Шинжилгээ хийсэн огноо
Хуудасны тоо
Хэвлэсэн огноо

2025. 33,34
"Литиум сенчури" ХХК
Ч.Саранхүү техникч
Төв аймаг Эрдэнэ сум
Хөрс, 0.5 гр 2 дээж
2025.09.19
2025.09.19
2025.09.25
1/2
2025.10.02

Шинжилгээний дүн

№	Үзүүлэлт	Шинжилсэн аргын стандарт MNS	Хэмжих нэгж	Сорьц авсан цэг	
				N:47°35'35.70 E107°31'26.80"	N:47°35'45.07 E107°31'37.34"
1	Чийг %	MNS 3310:1991	мг/кг	1.05	1.06
2	pH- усан орчин		мг/кг	8.07	7.68
3	Ялзмаг		мг/кг	0.45	0.27
4	NH ₄ аммоний азот		мг/кг	2.734	3.943
5	NO ₃ - нитрат		мг/кг	4.630	15.359
6	PO ₄ - фосфор		мг/кг	2.734	3.943
7	SO ₄ - сульфат		мг/кг	70.9	78.1

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:

Ахлах техникч... Ч.Саранхүү /
(гарын үсэг) (нэр)

Хянасан : Лабораторийн эрхлэгч... Оронбат /
(гарын үсэг) (нэр)

Хуудасны хэрэгтэйг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын
2020 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/54
дүгээр тушаалын 02 дугаар хавсралт
Маягт 7.8.1

**ТӨВ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ, БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Төв аймаг, Зуунмод сум 6-р баг
Утас 70273864, 88307506
E-mail

СОРИЛЫН ТАЙЛАН

Дугаар он, сорьцын бүртгэлийн код №
Сорьц ирүүлсэн байгууллагын нэр, хаяг
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал
Сорьц авсан аймаг, сум, газрын нэр
Сорьцын төрөл, хэмжээ, тоо
Сорьц авсан огноо
Лабораторид ирсэн огноо
Шинжилгээ хийсэн огноо
Хуудасны тоо
Хэвлэсэн огноо

2025. 24
"Литиум сөнчури" ХХК
Ч.Саранхүү техникч
Төв аймаг Эрдэнэ сум
Агаар, 1 дээж
2025.09.19
2025.09.19
2025.09.20
1/3
2025.10.02

Шинжилгээний дүн

№	Үзүүлэлт	Шинжилсэн аргын стандарт MNS	Хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж MNS 4585:2016	Сорьц авсан цэг
					N:47°35'42.22 E:107°32'32.79"
1	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /	MNS 0017-2-12:2021	мг/м ³	0.450	0.005
2	Азотын давхар исэл /NO ₂ /	MNS 0017-2-511:2021	мг/м ³	0.200	0.005

Шинжилгээний дүнг агаарын чанарын стандарттай харьцуулан гаргахад стандарт хэмжээнээс
давсан үзүүлэлтгүй байна.

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:

Агаарын ахлах техникч Ч.Саранхүү /
(гарын үсэг) (нэр)

Хянасан :Лабораторийн эрхлэгч Н.Оронбат /
(гарын үсэг) (нэр)

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын
2020 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/54
дүгээр тушаалын 02 дугаар хавсралт
Маягт 7.8.1

**ТӨВ АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ, БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ**

Төв аймаг, Зуунмод сум 6-р баг
Утас 70273864, 88307506
E-mail

СОРИЛЫН ТАЙЛАН

Дугаар он, сорьцын бүртгэлийн код №
Сорьц ирүүлсэн байгууллагын нэр, хаяг
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал
Сорьц авсан аймаг, сум, газрын нэр
Сорьцын төрөл, хэмжээ, тоо
Сорьц авсан огноо
Лабораторид ирсэн огноо
Шинжилгээ хийсэн огноо
Хуудасны тоо
Хэвлэсэн огноо

2025, 10
"Литиум сенчури" ХХК
Ч.Саранхүү ахлах техникч
Төв аймаг Эрдэнэ сум
Ундны ус, 1 дээж
2025.09.19
2025.09.19
2025.09.23
1/1
2025.10.02

Шинжилгээний дүн

№	Үзүүлэлт	Шинжилсэн аргын стандарт MNS	Хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж MNS 0900:2018	Сорьц авсан цэг
					N:47°35'42.22 E:107°32'32.79"
1	Усан орчин PH	MNS ISO 10523:2001	мг/л	6.5-8.5	7.18
2	Ес- ЦДЧ	MNS ISO7888:1999	мСм/м	1мСм/см	185
3	Жинлэгдэх бодис	MNS 6836:2020	мг/л	-	95.6
4	NO ₃ -нитрат	MNS 6334:2020	мг/л	50.0	0.67
5	NH ₄ -аммоний азот	MNS ISO 7150-1:2006	мг/л	1.5	0.37
6	NO ₂ -нитрит	MNS 6779:2019	мг/л	1.0	0.007
7	Fe-төмөр	MNS 4430:2005	мг/л	0.3	0.01
8	P-фосфор	MNS ISO 6878:2001	мг/л	3.5	0.032
9	SO ₄ сульфат	MNS 6271:2011	мг/л	500	17.1
10	Ca-кальци	MNS 1097:2023	мг/л	100	16.8
11	Хатуулаг	MNS 1097:2023	мг-экв/л	7.0	1.74
12	Mg-магни	MNS 1097:2023	мг/л	30.0	1.0
13	Cl-хлор	MNS 4424:2005	мг/л	350.0	0.14
14	F-фтор	MNS 6272:2011	мг/л	1.5	2.94
15	HCO ₃ гидрокарбонат	MNS ISO 6831:2020	мг/л	-	85.4
16	Перманганат ПИЧ	MNS ISO 8467:1999	мг/л	-	2.43
17	Эрдэсжилт		мг/л	-	145.8
18	Натри+калий /Na+K/		мг/л	-	24.8

Шинжилгээний дүнг ундны усны стандарттай харьцуулан гаргахад стандарт хэмжээнээс давсан үзүүлэлтгүй байна.

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:

Ахлах техникч.....Ч.Саранхүү /
(гарын үсэг) (нэр)

Хянасан : Лабораторийн эрхлэгч.....Н.Оронбат /
(гарын үсэг) (нэр)

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

БАТЛАВ: УЛААНБААТАР ХОТ
"ЭЛЕМЕНТ" ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

/Б.ЭНХБАДРАЛ/

БАТЛАВ: УЛААНБААТАР ХОТ
"ЛИТИУМ СЕНЧУРИ" ХХК-ИЙН
ЗАХИРАЛ

/Б.САРАНТУЯА/

**ХИМИЙН ХОРТОЙ БОЛОН АЮУЛТАЙ БОДИСЫН
ХАЯГДАЛ ТЭЭВЭРЛЭХ, УСТГАХ АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ГЭРЭЭ**

№ ХБ-25/...192...

2025 оны 10-р сарын 13-ны өдөр

Улаанбаатар хот

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1. Нэг талаас "Элемент" ХХК РД: /2100061/ /цаашид "Гүйцэтгэгч" гэх/ түүнийг төлөөлж, Ерөнхий менежер албан тушаалтай Б.Ундармаа, нөгөө талаас /цаашид "Захиалагч" гэх/-ыг "Литиум сенчури" ХХК РД: /5745721/ түүнийг төлөөлж геологич албан тушаалтай С.Тайванбаатар нар харилцан тохиролцож, Монгол Улсын Иргэний хууль, Хог хаягдлын тухай хууль, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль, Байгаль орчны тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, Монгол улсын шадар сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан тушаалаар батлагдсан Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг үндэслэн энэхүү гэрээг байгуулав.
- 1.1. Энэхүү гэрээний зорилго нь Гүйцэтгэгч тал нь гэрээнд заасан хугацаанд химийн аюултай хог хаягдлыг зориулалтын газарлуу ачиж тээвэрлэх, зориулалтын шатаах зууханд химийн бодисын аюултай хог хаягдлыг устгах, захиалагч төлбөрийг төлөх болон байгууллага хоорондын ажлын уялдааг сайжруулж хариуцлагыг дээшлүүлж, хамтран ажиллахад оршино.
- 1.2. Дараах баримт бичиг гэрээний хавсралт байх бөгөөд гэрээний салшгүй хэсэг болно.
 - 1.2.1 Устгал хийх хог хаягдлын мэдээлэл, үнэ /Хавсралт №1/
 - 1.2.2 Аюултай хог хаягдлын дагалдах бичиг
 - 1.2.3 Захиалагч байгууллагын улсын бүртгэлийн гэрчилгээ
 - 1.2.4 "Элемент" ХХК-ийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ болон тусгай зөвшөөрлийн хуулбар

ХОЁР. ЗАХИАЛАГЧ ТАЛЫН ЭРХ ҮҮРЭГ

- 2.1. Захиалагч дараах эрхтэй:
 - 2.1.1. Гүйцэтгэгч талаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардах эрхтэй,
 - 2.1.2. Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгахдаа холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу ажиллах, зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэхийг шаардах,
 - 2.1.3. Химийн хорт болон аюултай бодисыг устгахдаа зориулалтын дагуу устгаж, булшилсан актаа гаргаж өгөхийг шаардах зэрэг эрхтэй.
- 2.2. Захиалагч дараах үүрэгтэй:
 - 2.2.1. Аюултай хог хаягдлыг Хог хаягдлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.2 дахь заалтын дагуу аюултай хог хаягдал савлаж хадгалах сав нэг бүр нь "Аюултай хог хаягдал" гэсэн бичиглэлтэй, стандартаар тогтоосон тэмдэг, тэмдэглэгээтэй байх ба ил харагдахуйц газар тухайн хаягдлын нэр, хуримтлуулж эхэлсэн хугацааг заавал тэмдэглэсэн байх,
 - 2.2.2. Үүссэн аюултай, эрсдэлтэй хог хаягдлыг Хог хаягдлын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.1 дэх заалтын дагуу тасаг нэгжээс нэг цэгт цуглуулан, зориулалтын түр хадгалах байранд хадгалах,
 - 2.2.3. Хог хаягдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.7 дахь заалтад заасан маягтын дагуу дагалдах бичгийг бүрдүүлэх. Мөн химийн бодисын хор аюулын лавлах мэдээлэл дагалдан өгч явуулах,
 - 2.2.4. Аюултай хог хаягдал ачуулсан тээврийн тооцооны хуудсанд ажилласан цаг, гарын үсэг зурж, тамга тэмдэг дарж баталгаажуулах,
 - 2.2.5. Хадгалсан хог хаягдлыг хүлээлгэж өгөхдөө бодит хэмжээг бодитоор зөв хэмжих,
 - 2.2.6. Аюултай хог хаягдал тээвэрлэж, устгасан хөлсийг гэрээнд заасан хугацаанд төлөх,

- 2.2.7. Захиалагчийн буруутай үйл ажиллагаанаас үүдэн гүйцэтгэгчийн ажилтан бэртэж гэмтсэн, өртсөн, хордсоноос үүдэн гарах хохиролыг захиалагч бүрэн хариуцлага хүлээх,
- 2.2.8. Аюултай хог хаягдлаа ачиж тээвэрлэх, захиалга өгсөн үед тээврийн хэрэгсэл очиход бэлэн байх, хариуцсан ажилтаныг байгууллага дээрээ байлгаж, хог хаягдал ачилт хийж өгөх.
- 2.2.9. Аюултай хог хаягдлаа гэрээний хүчинтэй хугацаанд багтаан 4.3-т заасны дагуу хүлээлгэн өгч устгуулах.

ГУРАВ. ГҮЙЦЭТГЭГЧ ТАЛЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 3.1. Гүйцэтгэгч дараах эрхтэй:
- 3.1.1. Захиалагч талаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардах эрхтэй,
- 3.1.2. Аюултай хог хаягдал тээвэрлэсний хөлсийг гэрээнд заасан хугацаанд төлж барагдуулахыг шаардах эрхтэй,
- 3.1.3. Ачиж тээвэрлүүлэх хаягдлыг зориулалтын сав баглаа боодолтой, хаяг шошготой, "аюултай" гэсэн тэмдэглэгээтэй байхыг шаардах, хаяггүй бол тээвэрлэхгүй байх эрхтэй,
- 3.1.4. Хог хаягдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.7 дахь заалтад заасан маягтын дагуу дагалдах бичгийг шаардах эсвэл дагалдах бичиггүй бол хог хаягдлыг тээвэрлэхгүй байх эрхтэй
- 3.2. Гүйцэтгэгч дараах үүрэгтэй:
- 3.2.1. Хог хаягдлыг захиалагчийн өгсөн захиалга, тоо хэмжээ, байршилд тулгуурлан тээвэрлэх хуваарь гарган захиалагчид мэдээлэл өгч зориулалтын тээврийн хэрэгслээр саадгүй тээвэрлэх,
- 3.2.2. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авах, тээвэрлэх явцад хууль, журам, стандарт шаардлагад заасны дагуу ажиллах, тээврийн хэрэгсэлийн аюулгүй байдал, ажиллагсдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хөдөлмөр аюулгүй байдлыг хангаж, бүрэн хүлээн авах, түүнээс үүдэх аливаа эрсдэл хариуцлагыг бүрэн хариуцах,
- 3.2.3. Гүйцэтгэгчийн буруутай үйл ажиллагаанаас үүдэн захиалагч болон гүйцэтгэгчийн ажилтан, бусад этгээд бэртэж гэмтсэн, өртсөн, хордсоноос үүдэн гарах хохиролыг гүйцэтгэгч бүрэн хариуцах,
- 3.2.4. Аюултай хог хаягдалтай холбоотой зөрчил илэрсэн болон засаж сайжруулах шаардлагатай санал байгаа тохиолдолд мэдэгдэх,
- 3.2.5. Аюултай хог хаягдлыг зориулалтын устгалын төвд аюулгүй болгон устгах
- 3.2.6. Устгал хийгдсэний дараа устгалын акт гаргах тус тус үүрэгтэй,
- 3.2.7. Тухайн байгууллага дээр гарсан онцгой нөхцөл байдлын улмаас ажиллах тохиолдолд харилцан тохиролцож, гэрээнд заагдсаны дагуу үүргээ биелүүлэх үүрэгтэй. Шаардлагатай бол гэрээнд нэмэлт тодотгол оруулж болно.
- 3.2.8. Холбогдох хууль тогтоомжид заасан бусад үүрэг

ДӨРӨВ. ТЭЭВЭРЛЭХ ХУГАЦАА, ТӨЛБӨР ТООЦОО

- 4.1. Үйлчилгээний төлбөр нь тухайн устгах аргачлалын дагуу устгалын үед аюултай хог хаягдлын хэмжээнээс хамааран, устгал өгөх бүрт тооцож нэхэмжилнэ. Аюултай хог хаягдлын устгалын төлбөрийг хавсралт №1-т тусгав.
- 4.2. Энэхүү гэрээ 2025 оны 10-р сарын 13-ны өдрөөс 2026 оны 10-р сарын 12-ны өдөр хүртэлх хугацаанд хүчин төгөлдөр үйлчлэнэ.
- 4.3. Захиалагч гэрээний баталгаа болгож урьдчилгаа төлбөр болох **1,500,000.0 /Нэг сая таван зуун мянга/** төгрөгийг Гэрээний 4.6 дахь хэсэгт заасан дансанд байршуулснаар гэрээ батлагдана. Урьдчилгаа төлбөр нь гэрээний хүчинтэй хугацаанд хийгдсэн тээвэрлэлт, устгалын зардлаас хасагдаж тооцогдоно.
- 4.4. 4.3-т заасан урьдчилгаа төлбөр нь зөвхөн энэхүү гэрээний хүчинтэй хугацаанд үйлчилгээний төлбөрөөс хасагдаж тооцогдоно.
- 4.5. Аюултай хог хаягдлыг гүйцэтгэгч ачилт тээвэрлэлт хийх үед болон устгалын төвд хүлээн аван нарийн хэмжилт хийх үед гэрээнд заасан хэмжээнээс илүү гарсан тохиолдолд гүйцэтгэлээр захиалагч талаас нэхэмжилнэ.
- 4.6. Гэрээний төлбөрийг ажил гүйцэтгэж дууссаны дараа гэрээнд заасан журмаар гэрээ дүгнэсэн акт үйлдсэнээс хойш ажлын 5 хоногийн дотор төлбөрийн нэхэмжлэлийг үндэслэн "Элемент" ХХК-ийн **02001500 1715164140 /Голомт банк/** тоот дансанд бэлэн бусаар төлнө.

- 4.7. Хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар хугацаандаа төлбөр төлөгдөөгүй тохиолдолд боломжит хугацааг мэдэгдэж, онцгой объектыг харгалзан үзэж, энэхүү хугацаанд төлбөр төлөх хүртэл үйлчилгээг тасалдуулахгүй хүргэнэ,
- 4.8. Төлбөр тооцоог зөвхөн Гэрээний 4.6 дахь хэсэгт заасан байгууллагын дансанд төлөх бөгөөд тус данснаас бусад хувь хүний дансандшилжүүлсэнээс үүдэх хохиролыг гүйцэтгэгч тал хариуцахгүй болно.
- 4.9. Энэхүү гэрээг 2 хувь үйлдэх бөгөөд талуудын гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно.

ТАВ. ТАЛУУДЫН ХҮЛЭЭХ ХАРИУЦЛАГА

- 5.1 Талууд гэрээнд заасан үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд гэм буруутай тал нөгөө талдаа учирсан хохирлыг төлнө.
- 5.2 Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан шаардлагыг Гүйцэтгэгч тал хангаж ажиллах бөгөөд ХАБЭА-н зааварчилгааны дагуу ажиллах үүрэгтэй.
- 5.3 Захиалагч талын байгууллагын бүсэд нэвтэрсэн тохиолдолд захиалагч талаас тавьсан ХАБЭА-н шаардлагыг гүйцэтгэгч тал хангаж ажиллах бөгөөд Элемент ХХК-ийн тээврийн хэрэгслийг давуу эрхийн дагуу хөдөлгөөнд оролцуулна.
- 5.4 Захиалагч тал гүйцэтгэгч талын ажлаа явуулах боломжоор байгууллагын хүрээнд хангаж өгөх үүрэг хүлээнэ.
- 5.5 Талууд Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн тухай хуулийн 12 дугаар болон бусад холбогдох зүйлд заасан шаардлагыг ханган хамтран ажиллах үүрэгтэй.

ЗУРГАА. ДАВАГДАШГҮЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛ

- 6.1. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчин зүйл гэдэгт гал түймэр, газар хөдлөлт, салхи шуурга, аянга цахилгаан, үер усны гамшиг зэрэг байгалийн гамшиг, нийтийг хамарсан үймээн самуун, эмх замбараагүй байдал, ажил хаялт, эрчим хүчний тасалдал, эсэргүүцлийн хөдөлгөөн, гоц халдварт өвчин, дайн, террорист халдлага, төрийн эрх бүхий байгууллагын шийдвэр, хорио, цээр, сүлжээний хэвийн ажиллагааны горимоос хэтэрсэн гэнэтийн огцом ачаалал зэрэг талуудын хүсэл зоригоос үл хамаарах, тэдгээрийн хяналтаас гадуур, урьдчилж тооцох ба даван туулах боломжгүй шалтгаануудыг ойлгоно.
- 6.2. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй нөхцөл байдлын улмаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ зохих ёсоор биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд нэн даруй нөгөө талдаа мэдэгдэнэ. Энэ тохиолдолд үүрэг гүйцэтгэх хугацаа нь энэхүү нөхцөл байдал арилах хүртэл хугацаагаар хойшлогдоно.
- 6.3. Гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй нөхцөл байдал үүссэн тухай тодорхойлолтыг холбогдох эрх бүхий байгууллагаас гаргуулж авна. Энэ тохиолдолд Талууд харилцан тохиролцож асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 6.4. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчин зүйлсийн улмаас гэрээний үүргээ биелүүлээгүй, эсвэл зохих ёсоор биелүүлээгүй тал нь энэ тухайгаа нотолсон тохиолдолд хариуцлагаас чөлөөлөгдөнө.

ДОЛОО. МАРГААНЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ

- 7.1. Талууд энэ гэрээг биелүүлэх явцад иргэний болон эрх зүйн маргаанд хамаарагдах асуудлаар бие биедээ өгсөн зөвлөмжийг анхааралдаа авч ажиллана.
- 7.2. Энэхүү гэрээтэй холбоотой маргаан гарсан тохиолдолд талууд аль болох хэлэлцээрийн аргаар шийдэхийг эрмэлзэх бөгөөд эс эвлэрвэл захиалагчийн оршин байгаа газрын харьяаллаар Монгол Улсын шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

НАЙМ. МЭДЭЭ, МЭДЭЭЛЛИЙН НУУЦЛАЛЫГ ХАДГАЛАХ

- 8.1. Талууд энэхүү гэрээг байгуулсантай холбоотой болон гэрээг хэрэгжүүлэх явцад шууд болон шууд бусаар олж мэдсэн байгууллага, ажилтан ажиллагсад, харилцагч, үйлчлүүлэгчийн байгууллагын болон ажилтны хувийн нууцад хамааралтай (техник, санхүү, бизнес, хувь хүний эрүүл мэндийн мэдээллийн нууц гэх мэт) аливаа мэдээ, мэдээллийг бусдад бичгэн, аман болон бусад хэлбэрээр задруулахгүй байх үүргийг хугацаагүй хүлээнэ.
- 8.2. Энэхүү гэрээний 8.1-д заасан нөхцөлийг зөрчсөн тал үүнтэй холбоотойгоор үүсэх аливаа үр дагавар, хохирлыг хуулийн дагуу арилгах үүрэг хүлээнэ.

ЕС. ГЭРЭЭ ЦУЦЛАХ

9.1. Дараах тохиолдолд гэрээ дуусгавар болно. Үүнд:

9.1.1. Гэрээний хугацаа дуусаж, гэрээний биелэлтийг дүгнэснээр,

9.1.2. Талууд харилцан тохиролцож гэрээг цуцалснаар,

9.2. Талууд харилцан тохиролцсоноор гэрээг цуцалж болно. Гэрээг цуцлах тохиолдолд нөгөө талдаа хуанлийн 15-аас доошгүй хоногийн өмнө бичгээр мэдэгдэл хүргүүлнэ. Мэдэгдэлд гэрээг цуцлах үндэслэл, цуцлах огноог тодорхой дурдсан байна. Гэрээ дараах үндэслэлээр хугацаанаас өмнө цуцлагдана. Үүнд:

9.2.1. Аль нэг тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ удаа дараа (2 ба түүнээс дээш удаа) биелүүлээгүй бөгөөд энэ талаар нөгөө талд бичгээр мэдэгдэл шаардлага хүргүүлсэн боловч биелүүлээгүй,

9.2.2. Талууд оролцогч талын нэр хүндэд ноцтой хохирол учруулсан,

9.2.3. Хууль тогтоомжид заасан бусад үндэслэл.

АРВАН. ГЭРЭЭНИЙ БАТАЛГАА, БУСАД

10.1. Энэхүү гэрээний үндсэн эхийг хоёр хувь үйлдэж, тал тус бүр нэг хувийг хадгална.

10.2. Талууд харилцан тохиролцвол гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно.

10.3. Гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах санал, хүсэлтийг бичгээр үйлдэж 10-аас доошгүй хоногийн өмнө нөгөө талдаа гэрээнд заасан хаягаар, баталгаат шуудангаар эсвэл биечлэн хүргүүлнэ.

10.4. Энэхүү гэрээ нь талуудын эрх бүхий албан тушаалтнууд гарын үсэг зурж, тамга дарсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болох бөгөөд гэрээний хугацаа дуусах хүртэл хүчинтэй үйлчилнэ.

10.5. Гэрээнд оруулсан нэмэлт өөрчлөлт нь гэрээний салшгүй хэсэг болно.

10.6. Гүйцэтгэгч нь гэрээт ажлыг гүйцэтгэх, мэргэжлийн туршлагатай ажилтан, зориулалтын тээврийн хэрэгсэлтэй, ажил гүйцэтгэх, үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн холбогдох хууль журмын дагуу шударгаар авсан бөгөөд тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусаагүй болохыг үүгээр баталж байна.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Гүйцэтгэгчийг төлөөлж:

Ерөнхий менежер албан тушаалтай

...../Б.Ундармаа/

Утас: 89033790, 88103666

Нягтлан бодогч албан тушаалтай

...../Н. Пүрэвсүрэн/

Утас: 86103790

/Тамга, тэмдэг/

Харилцах утас: 8610-3790, 9910-7745

Хаяг: Налайх дүүрэг 3-р хороо, Бүс нуур
/12610/

Захиалагчийг төлөөлж:

Геологич ажилтан албан тушаалтай

...../Ц.Тайванбаатар/

Утас: 99996015

Е мэйл: erdenediscovery1@gmail.com

Хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар
дүүрэг, 1-р хороо, Олимпийн гудамж -19а, Шангри-
ла оффис, 1108 тоот

Химийн хортой болон аюултай бодисын хаягдал
тээвэрлэх, устгах ажил гүйцэтгэх ХБ-25/192 дугаартай
гэрээний хавсралт №1

Энэхүү гэрээгээр зөвхөн доорх хаягдлыг хүлээн авч хадгалан, устгал хийнэ.

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН МЭДЭЭЛЭЛ		Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Нийт үнэ /төг/
1	Ажилласан тос масло, гидрийн шингэн, Тад-17	кг	1	1,100.0
2	Тосны шүүр, арчих материал	кг	1	4,500.0
3	Аккумулятор	кг	1	10,600.0
4	Төмөр сав	кг	1	4,500.0
5	Тээвэрлэлт /1тн хүртэл/	рейс	1	600,000.0

/Дээрхи тээвэрлэлт, устгалын зардал нь НӨАТ ороогүй дүн бөгөөд зардлыг тооцохдоо НӨАТ -ын
10% нэмж нэхэмжилнэ/

Устгах арга аргачлал: Дээрхи хог хаягдлыг зориулалтын эргэлтэт системтэй 2ST загварын
шатаах зууханд 2 давхар шатаах камер (1-р камер 800°C, 2-р камер 1200°C)-т 99% шатааж устгалд
оруулна. Шатаалтаас үүссэн үнсний хаягдлыг зориулалтын ландфиллын талбайд булшилж устгана.

ХАВСРАЛТЫГ БАТАЛГААЖУУЛСАН:

Гүйцэтгэгчийг төлөөлж:

Ерөнхий менежер, албан тушаалтай

...../Б.Ундармаа/

Утас: 89033790, 88103666

Захиалагчийг төлөөлж:

Геологич албан тушаалтай

...../С.Тайванбаатар/

Утас: 99996015

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН ДАГАЛДАХ БИЧИГ

Дагалдах бичгийн дугаар:

1. Үүсгэгчийн талаарх мэдээлэл

Бүртгэлийн дугаар: Y

2. Аюултай хог хаягдлыг хүлээлгэн өгсөн:

Овог нэр (дармал үсгээр бичих)

Гарын үсэг (тамга)

он сар өдөр

3. Тээвэрлэгчийн талаарх мэдээлэл:

1/ Тээврийн хэрэгслийн улсын дугаар:

Тээвэрлэгч аж ахуй нэгжийн нэр: "Элемент" ХХК

4. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээлэл:

№	Аюултай хог хаягдлын нэр	Аюулын ангилал	Савалга аны	Савны		Хэмжээ	Нэгж (кг, л)	Аюултай хог хаягдлын код					
				дугаар	төрөл								
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													

5. Тээвэрлэх үед анхаарах нэмэлт зааварчилгаа, мэдээлэл:

6. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авсан тээвэрлэгч:

1/ Овог нэр (дармал үсгээр бичих)

Гарын үсэг (тамга)

он сар өдөр

7. Үл зохицол:

8. Аюултай хог хаягдал хүлээн авагчийн мэдээлэл:

Аж ахуй нэгжийн нэр: Элемент ХХК

Бүртгэлийн дугаар:

000011

Аюултай хог хаягдал хүлээн авсан:

Овог нэр (дармал үсгээр бичих)

Гарын үсэг (тамга)

он сар өдөр

ТӨВ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗАР

Төр захиргааны III дугаар байр, Баруун зуунмод 6 дугаар баг,
Зуунмод сум, Төв аймаг, 41105
Утас: 70273290, Факс: 70272457
Цахим шуудан: tuv.boajg@gmail.com
Цахим хуудас: www.baigali.to.gov.mn

2025. 10. 16 № 07/546
танай 2025. 10. 07 -ны № 25/70 -т

┌ ЛИТИУМ СЕНЧУРИ ХХК-Д ┐

Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанаас гарах аюултай хог хаягдлыг “Хог хаягдлын улсын мэдээллийн сан” (Аюултай хог хаягдал үүсгэгч болон тээвэрлэх, цуглуулах, дахин боловсруулах, устгах, экспортлох үйл ажиллагаа эрхлэх аж ахуйн нэгжийг бүртгэх бүртгэлийн хуудас)-д бүртгэж, дугаар олгов.

Бүртгэлийн дугаар: Y-002196

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Х.НАРАНГЭРЭЛ

415030846

..

بالتصميم المحققين ٢٢ - ٢٢

[illegible]

مجلس المدینہ
والتبلیغ و تحریک

Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2019 оны А/134 дүгээр тушаалаар зөвшөөрснөөр, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 09 сарын 19-ны өдрийн А/527 дугаар тушаалаар батлав.

3-БӨХ-1.3

**УУЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ УЛМААС ЭВДЭРСЭН ГАЗРЫН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН
20... ОНЫ ЖИЛИЙН МЭДЭЭ**

1. АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН ХАЯГИЙН ХЭСЭГ

Регистрийн дугаар	5	7	4	5	7	2	1
Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр	Литиум сенчури ХХК						
Байршил	Нэр					Код	
Аймаг, нийслэл	Төв					4	1
Сум, дүүрэг	Эрдэнэ					7	6

1. Ашигт малтмалын ашиглалтын үйл ажиллагаа эрхэлж буй аж ахуйн нэгж, байгууллага дараа оны 1 дүгээр сарын 15-ны дотор сум, дүүргийн Засаг даргын тамгын газарт маягтаар ирүүлнэ.

2. Сум, дүүргийн Засаг даргын тамгын газар нь мэдээг хянаж, нэгтгээд 2 дугаар сарын 01-ний дотор аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн газарт цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

2. Аймаг, нийслэлийн байгаль орчны асуудал эрхэлсэн газар нь мэдээг хянаж, нэгтгээд 2 дугаар сарын 15-ны дотор Байгаль орчны мэдээллийн төвд цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

3. Байгаль орчны мэдээллийн төв нь мэдээг хянаад 2 дугаар сарын 25-ны дотор байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын нөхөн сэргээлтийн асуудал хариуцсан нэгжид цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

5. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын нөхөн сэргээлтийн асуудал хариуцсан нэгж нь мэдээг хянаж, нэгтгээд 3 дугаар сарын 10-ны дотор статистик хариуцсан нэгжид цахимаар болон маягтаар ирүүлнэ.

6. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын статистик хариуцсан нэгж нь мэдээг хянаж, 3 дугаар сарын 20-ны дотор Үндэсний статистикийн хороонд цахимаар болон маягтаар ирүүлнэ.

2. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	М	У	0	2	2	9	1	0
Тусгай зөвшөөрлийн талбай, га	332.02 га							
Ашиглалт эхэлсэн он, сар, өдөр	2	0	2	5	0	3	1	2
Ашигт малтмалын төрөл	лити							
Ашиглалтын төрөл	ил							

3. УУЛ УУРХАЙН АШИГЛАЛТ

Үзүүлэлт	МД	Хэмжих нэгж	Нийт	Тайланд онд (ашиглалт хийсэн)
А	Б	В	1	2
Олборлолтод өртсөн нийт талбай	1	-	х	х
Ашигласан талбай	2	га		
	3	мян.м ³	80	80
Хаягдал чулуулгийн овоолго	4	га		
	5	мян.м ³	63.2	63.2
Хөрсний овоолго	6	га		
	7	мян.м ³	12.7	12.7
Уул уурхайн дагалдах дэд бүтцийн нөлөөнд эвдэрсэн газар	8	га		
Бусад	9	га	1.2	1.2

4. УУЛ УУРХАЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ

Үзүүлэлт	МД	Хэмжих нэгж	Нийт	Техникийн	Биологийн
А	Б	В	1	2	3
Байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээнд заасан нөхөн сэргээлт хийх нийт талбайн хэмжээ	10	га			
	11	мян.м ³			х
Тайланд онд нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөсөн талбай	12	га			
	13	мян.м ³			х
Нөхөн сэргээлт нийт хийсэн талбай, мөр14≥ мөр16, мөр15≥мөр17	14	га			
	15	мян.м ³			х
Тайланд онд нөхөн сэргээлт хийсэн талбай	16	га			
	17	мян.м ³			х
Нөхөн сэргээлт хийхэд зарцуулсан нийт зардал, мөр18≥мөр19	18	мян.төг			
Тайланд онд нөхөн сэргээлт хийхэд зарцуулсан зардал	19	мян.төг			
Байршуулсан нөхөн сэргээлтийн баталгааны нийт мөнгөн хөрөнгө, мөр20≥мөр21	20	мян.төг	49400	х	х
Тайланд онд байршуулсан нөхөн сэргээлтийн баталгааны мөнгөн хөрөнгө	21	мян.төг	49400	х	х
Байгаль хамгаалахад зарцуулсан нийт зардал, мөр22≥ мөр23	22	мян.төг	98800	х	х
Тайланд онд байгаль хамгаалахад зарцуулсан зардал	23	мян.төг	98800	х	х

ТАМГА

Захирал/Эзэн /
Нягтлан бодогч /
20... оны ...-р сарын ...-ны өдөр